VAKİTTİR OLGUNLAŞALIM!

Küçük şarkıcı Krisiya ile İbrahim ve Hasan kardeşler Maltada Evrovizya çocuk yarışmasında memleketimizi parlak bir şekilde temsil ederek hem Avrupanın, hem de Bulgaristan halkının gönlünü feth ettiler. Bir anda bütün memleket bir oldu, alkışladı. Bu, öyle bir başarıydı ki, ona sevinmemek elde değildi. Sağdan soldan, her yönden alkışlar geldi. Kimse kalkıp da: "Kimdir bu Hasan ve İbrahim? Kimin nesi bunlar?" demedi. Evet, kimileri bu sevimli çocuklarımızın başarısını alkışlarken kimilerimiz de düşünceye daldık. Niçin mi?

Çünkü bu gördüğümüz, duyduğumuz, yıllar, onyıllar önce böyle başlamalıydı. Nasıl mı? Çok gerilere gitmeyelim 1944'ten berisini konuşsak yeter. O yıllarda meşhur bir tütün ustamız vardı: Rahim Halilov. Adını tekrar tekrar gazetelere yazarlardı Tütün ise memleketimizin biricik ihraç ürünüydü. Bir tek ona karşılık dolar alabiliyorduk ve dolar karşılığında da kapitalist pazarından en ertelenmez şeyleri. Öyle ki, Cebel basma yüzümüzü güldürüyordu. Cebel basmayı işleyenler kimlerdi? Bizim insanımız! Çok yıllar geçecek, bir BULGARTABAK temsilcisini davet edeceğiz gazeteye. Adam samimiyetle paylaşacak: Sosyalizm binasının temellerini atarken ve binayı yükseltmeye giriştiğimiz zaman biricik ihraç malımız tütündü. Daha sonraki yıllarda binanın içini çekip döşemeye giriştiğimiz

zaman da dış pazara sürdüğümüz biricik ürün yine tütündü. Sizler tütünü kimler ürettiğini pekâlâ biliyorsunuz!" dediği zaman gazetenin başına getirilen o cahil komünist: "Ne demek istiyorsunuz, yani? Sosyalizmin binasını Türkler mi yükseltti?" diye yerinden fırladı. Susuyorduk, çünkü bu gibi soruların cevap gerektirmediğini biliyorduk.

Memleketçe bekleyişler içindeydik: Biz de varız bu dünyada diye olimpiyat oyunlarına katıldık: Dünyaca ün yapanlar pehlivanların arkasını yere getiren bir Lütfi Ahmedov, Hüseyin Mehmedovlar memleket insanımızın yüzünü güldürdüler. (Ben, çok gerilere dönmeyelim, dedim. Oralarda Koca Yusuflar var, Bulgaristanın adını Amerikalarda duyuran!)

Derken müzik sahasında bir dehamız yetişti. Avrupanın en seçkin filarmoni orkestralarının önüne geçip onları yöneten bir dirigentimiz vardı. Unutmadık adını: Mesru Mehmedov! Maalesef, ömrü vefa etmedi. Tam olgunluk çağında aramızdan ayrıldı. Vardığı her yerde Bulgaristanın adını, şanını yayıyordu övünüyorduk kendisiyle!

Sonra Rodop dağlarının sesini duyuran Kadriye Lâtifova gönüllerimizi şad etti. Adını bilmeyen yoktu memleketimizde. O söyleyecekti sizlere Rumeli türkülerini yürekleri yaka yaka... Nasıl sevmezdik kendisini? Tütün dizen kızlar, analar onun türkülerini dinlerdi...

Arkadan minyon dünya şampiyonu halterci Naim Süleymanoğlu boyundan büyük işlere imza attı. Dünya birincilikleri, olimpiyat oyunları... Kimin yüzünü güldürmedi? Neden gücendirdik kendisini?

Adı mı engel oldu şanına, şerefine?

Harmanlıda tuğla fırınlarında bir isim vardı: Sayit Hasan! Sabık Millet Meclisi başkan yardımcısı Ünal Lütfinin babası. Sosyalist emek kahramanıydı. Sayısız tezgâhlarda ipek dokuyan. Bir de Emine Koçeva vardı Rusede...

Unutmadık: Ufukta bir yıldızımız daha parladı; Yıldız İbra-

Nüvvap mezunları ve öğretmenleri

himova! Yeteneğini inkâr edebilecekler çıkabildi mi? Yıldızdı, parlıyordu ve yıllar yılı parlayacaktı...

Daha analım mı? Bir Osman Kılıcımız vardı. Aydınlarımızın öncülüğünü edecekti. Çekemediler varlığını. Suçladılar kendisini nahak yere... Hapislerde çürüttüler. Onun arkasından bir Nuri Adalı yetişti Rodoplarda. Yıllar sonra Bulgaristanın Mandelası dedik adına. Dava adamıydı, Bulgaristanın adını karalamak için çalışmadı. Bulgar, Türk, Çingene, Yahudi kardeşçe yaşasınlar istiyordu. Nice yıllar hapishanelerde süründürdük, çürüttük kendisini. Bugün soruyoruz: "Neden?" Cevap yok!

Bulgaristan Türkleri, Müslümanlar, kolları sıvamış, ölesiye çalışıyordu. Derin temeller kazıyor, bir yakadan bir yakaya köprüler boy atıyor, kırlarda makineler gürlüyor, maden ocaklarında ter döküyor, sınıf odalarında yeni, gürbüz nesiller yetiştiriyorlardı ve istiyorlardı ki, davarlarının peşinde kaval çalıp eğlensinler, akşam ezanıyla evlerine dönebilsinler, eşlerini, çocuklarını sevsinler!

Fakat öte yandan şer güçler, şeytana uyarak nice iftiralar attılar. Nice uydurmalara kulak verip halkın en yavuz evlâtlarını ziyan ettiler. Hani NÜVVAP okulunun hocaları, yetiştirdiği başı sarıklı mollalar? Neydi suçları da memleketten kovuldular? Aralarında bir Ahmet Davudoğlu vardı. Tam 29 Ocak günü yurdumuzdan kovulmuştu. Neydi suçu? Bilim adamı olması. Dine inanması. Ateizmi kabul etmeyişi.

O şer kuvvetler durup durup üstümüze fitne fesatlar çıkarıyordu. Bulgaristan Türklerinin haberi yokken iftiralar yağdırıyorlardı üstümüze. Neymiş, efendim, otonomi, cumhuriyet içinde cumhuriyet istiyorlarmış! Oysa gün gelecek Razgrat Cumhuriyetini(!) kendileri ilan edecekti. Türkler, filân camiye, tekkeye bayrak asmışlarmış. Örgüt kurmuşlarmış! Derken 70'li yıllara gelindiğinde Rodop Müslümanlarına musallat oldular. Ne suçları vardı insanların? Akşam sabah çalışıyor, camisine gidiyor, namazını kılıyor, vergisini veriyor. "Yok, öyle değil! Bizim dediğimiz olacak! Bizim Allahımıza tapacaklar!" Koskoca bir tomarı karınca yuvasına sokup karıştırdılar... Dağların huzurunu kaçırdılar.

Bir arada - ah, ne çare? - kendi adamlarını yetiştirdiler aramızdan. Ve bu beslemeleri insanlarımızın üstüne saldılar. Büyük büyük mevkilere getirdiler kazık gibi. Gerçekten de birer kazıktan farksızdılar. Merkez komitelere, Devlet konseylerine üye yaptılar. Örnek olsunlar diye değil, hayır, insanlarımızı korkutsunlar diye!

Memleketin huzuru kaçınca başka zafer ve kurtuluş yolları aradılar "Gelişmiş sosyalizme" tek sosyalist Bulgar ulusu olarak girmeliymişiz! Sanki orada, kapıda birileri duruyordu da böyle olmadıkça bizleri içeriye salmayacaktı. Bu defa köpekleri ve tanklarıyla saldırdılar üstümüze. Niçin? Çünkü adlarımız, törelerimiz, başkaymış.

Hayır, yoldaşlar! Tuttuğunuz yol yanlıştı. Eğer bu yolu takip etmeseydiniz sevimli Krisiya ve Hasan ile İbrahimler binlerle, onbinlerle doğacak, gelişeceklerdi. Ne yazık ki, yanlış yolda yürüttünüz bizi! Halâ, da devam ediyorsunuz. Gelin, artık aklımızı başımıza derelim. Olgunlaşalım!

Allahın Selamı var:

DÜNYADA MI KALMAK İSTERSİN, AHİRETE Mİ GİTMEK?

Ayşe HALİL

Başımıza bir musibet gelince imtihandır diye düşünüyoruz. Fakat rahat hayat yaşamamız, işten eve, evden camiye gidişimiz de bir imtihandır. Dertsiz olmak bir imtihandır. Gerçi, müslüman hiç bir zaman dertsiz olmaz, müslümanın davası vardır, onu dert eder kendisine. Biz rahat yaşarken dünyanın kaç yerinde kardeşlerimize neler oluyor, hiç düşünüyor muyuz? Bir yerde şehit edildiklerinde hiç üzülüyor muyuz? Sürekli şikâyet edip duruyoruz" Of canım sıkıldı. Ne yapsam bilemiyorum, monoton hayat diyoruz." Neden ruhen sıkılıyoruz? Çünkü onca müslümanın kanı akıtılıyor onların acı dolu feryatları, buhranları bize de geliyor. Onlar için yalvarıp dua etmeyip acılarını paylaşmadığımız için sıkılıyoruz. Oturduğumuz yerden her Müslümanın acısını dindiremeyiz fakat dua edersek anında ulaşır ki, ferahlamış olurlar.

Maneviyatlı bir teyze tanıyorum, daha kızken yataklara düşmüş, o teyze ki, ağlasa gözyaşını silmeye insana muhtaç, çünkü felç geçirmiş. Sadece gözlerini, dilini, hareket ettirebiliyor. O da çok rahat "Bana ne dünya müslümanlarından, benim derdim bana yetiyor diyebilir değil mi? Fakat ellerinden öpülesi o teyze bir gün niyet ediyor, diyor ki: "Rabbim, dünyada ne kadar Müslüman varsa hepsine bir fatiha okuyacam". Bizler için de, bizi tanımasa bile, (İşte iman buna derler. Bizimkisi toprak üzerinde kar gibi.) Başlıyor okumaya, o derece okuyor ki, ağzı, dili bütün yara olmuş, bilmem ne kadar okumuş, seher vakti yekaza halinde, yani uyku uyanıklık halinde bir ses duyuyor ve diyor ki ona: "Ey, filanca kulum, senin bir fatihan yeter bütün müslümanlar için, sen kendini yorma!" Bu olayı kendisi anlatmamış, yanında bakıcısı olan yakınları anlatmış. Hiç olmazsa bir fatiha okuyup ölenlerine bağışlayalım.

Ya Rabbi! Gönüllerimize sen sahip çık bizi bize bırakma.

Kalp çok kolay kayar. Gözün baktığı yere akar. Bugün sokağa çıktığınızda gözlerimiz hangi haramlara şahit oluyor? Gözlerimize ne kadar sahip çıkabiliyoruz? Gözlerimiz onun bunun evinde, mobilyalarında, elbisesinde, arabasında ya da maşında ve gönlümüz bunlara ne kadar özeniyor? Nefis bir yemeği yerken, sıcacık yatakta yatarken, ailemizle, sevdiklerimizle birlikteyken, mutlu anlarımızda içimiz ne kadar cız ediyor? Ben bu haldeyken kaç aç kardeşim kıvranıp yatıyor, kaç kardeşim üşüyor, kaç kardeşimin anne babası yok diyor muyuz? Kalbindeki meyveyi söküp alınmış" yani çocuğunu veya eşini kaybetmiş ve bütün bu düşüncelerden sonra o enfes yemekten, sıcak yataktan vazgeçebiliyor muyuz? Yoksa gönlümüze dünya, benlik o kadar yer etmiş te bunları düşünmüyor muyuz?

Ya Rabbi! Hayat merkezime Seni koyamadık.

Her insanın hayat merkezinde farklı şeyler vardır. Kiminin kendisi vardır. Bugün ne yiyeyim, giyeyim, kimlerle buluşayım, hangi kafeye oturayım, hangi parklarda gezeyim, ne kadar uyayım? Saymakla bitmeyecek olan nefsi istekler. Sadece: "Ben ben ben. Başka kimse yok. Kiminin dünyasında eşi, çocukları: «Öyle böyle olsunlar, o bu meslek derken sadece onlar var dünyada, sanki başka kimse yok. Bir de "Komşunun çocuğu ahlaksız" derken hiç içimiz acımıyor mu? Sonuçta o da bir müslüman evlâdı. Başkasının çocuğu, eşi iyi olsun diye ne kadar dua ediyoruz? Dünyayı tamamen merkezimize oturtmuşuz da o çöplükte oyalanıp duruyoruz.

Bir de mutlu olduğumuzu düşünüyoruz. Hâlbuki içten içe ruhumuz, vicdanımız bizi rahatsız eder de susturmaya çalışırız olmayacak şeylerle. İslam tevhid dinidir, orda dünya gibi ortaklar

olmamalı, hayat merkezimizde Allah sadece olmalıdır. Dünyayı ahiret kazancı olarak vesile bilip onu kullanmalıyız, o bizi kullanırsa o zaman onun kölesi oluruz. Halbuki müslüman insan sadece Allaha kulluk eder, paraya, mevkiye kulluk etmez.

Ya Rabbi! Günahlarımız dağları aştı, bağışla bizleri!

Her zamanın modası vardır. Geçmiş zamanın modası koyun tipi insan, uysal olmaktı, çünkü her yönden tüketilmiştik. Şimdiki geleceğe de damgasını vuracak keçi tipi insanlarla başbaşayız. Yeni nesil inatçı günah keçisi. Bana yakınlarım: "Devir değişti, senin aklın, giyimin hala değişmedi, koyun olmaya devam ediyorsun, birazda tilki, keçi ol!" diyorlar. Ben de diyorum ki onlara: «Çok doğru. Devir değişti, eskiden atalarımız, osmanlı ecdadımız, cennet için yarışıyorlardı. Günümüzde bazı kişiler cehenneme girmek için yarışıyorlar". Şimdi yeni trendi cehennem için yarışmak. Sokağa nasıl çıkarım? Didikkatleri üzerime nasıl toplarım? Makyajım filan nasıl olmuş diye bakarız, nasıl yürüyeceğimizi bilemeyiz. Acayip olan diğer bir durumda bir taraftan da cenneti isterken diğer taraftan cehennem ehlinin amellerini işliyoruz.

Bu çelişkiye ne dersiniz? Nefislerimize sahip çıkamıyoruz. İşlediğimiz günahlar bize normal geliyor. Kız: "Hocam çok abartıyorsunuz. Biz bir şey yapmıyoruz, sadece kaş göz atıp gülüşüyoruz. Bunda da ne var? Günah mı olur? diyor. Bir başkası da: "O benim erkek arkadaşım, sevgilim değil!" diyor" Bunları söyleyenler de namaz kılan kişilerin çocukları. "Anam babam izin verdi. Siz bir şey yapamazsınız" diyorlar. Zinaya normal bakılıyor.

Böyle bir toplum nasıl olmasın da cehennem için yarışmasın? Siz söyleyin, kardeşler? Atalarımızda edep, hayâ duygusu ön planda idi. Yakınlarda 70 küsur yaşlarında bir teyzeyle görüştüm. Kadın erkek ilişkileri nasıldı zamanınızda?" diye sorum. O da: "Biz evli kocamla ana babamın yanında göz göze bile gelemezdik. Onu bırak, bir sofrada yemek bile yiyemezdik. Bayramlarda elini bile öpemezdim anam babam görür diye". anlattı. Burada teyzemiz kocasından bahsediyor, sevgilisinden filan değil. Toplumumuz nereden nereye gelmiş, nereye gidiyor? Moda, Avrupa, çağdaşlık diye çöplüğün içine sürükleniyor, pislikte yaşıyor ve bütün bunlar «çağdaşlık» diye adlandırıyoruz.

Müslüman olduğunu söyleyen bir insan yeni yılı nasıl kutlar ki, o tamamen putperestlerin bayramıdır, putperest bir sistemin tuzağıdır. Bu gibi kutlamalar bununla övünmeler imanı zedeler. Buz gibi olan imanımızın son damlasını da alır götürür biz Tv'nin karşısında, diskolarda eğlenirken. Gayri müslimlerle, dinsizlerle bir yarış içerisindeyiz. Bir müslüman erkeği ile bir kâfir asla ayırt edilemiyor. Neden? Aynı elbiseler, aynı saç modelleri, aynı yürüyüş tarzı. Müslüman erkek veya kadın gururlanmadan başı önde, hayalı, mütevazı bir şekilde yürür ama bizimkiler sanki gökte ayı oynatıyorlar da ona bakıyorlarmış edası içerisinde yürüyorlar. Sünnet olan yürüyüş bu mudur? Markete giriyorum. Satıcı Türkçe konuşuyor fakat nereye bakacağımı şaşırıyorum; çünkü yere baksam olmuyor, mini eteği bacaklarını zor örtüyor. Yüzüne baksam olmuyor, dekoltesi o kadar derin ki, her şey dışarda. Sokakta durum aynısı - sımsıkı pantolonlar. Bütün hatlar dışarda. Nasıl dışarı çıkacağını şaşırıyorum. Bir gün duvara taslamaktan korkuyorum. Herhalde artık gözü kapalı gezmeli diye, düşünüyorum. Çözümünü bulursanız bana söyleyin, çünkü göz göre göre normalmiş gibi geliyor fakat günahtır, arkadaşlar.

Sonuç olarak "Bir kalpte iki sevda olmaz". Dünya ile ahiret bir kalpte olmaz. Cennete sevdalı olduğunu söyleyen cehennem için çalışmaz. Ukba ve dünya bir kalpte yer almaz. Kalp dünyaya yöneliyorsa orda ahiret sevgisi yoktur. Müslüman dünyada rızkı için çalışırken gönlünden de sımsıkı Allaha bağlıdır. Para cepte taşınır, kalpte değil. Kalbe inerse bütün vücut, ameller bozulur, niyet değişir. Dolayısıyla ahirette kişi hüsrana uğrar. Herkes kendini yoklamak için kendisine sorsun bütün işleri yolundayken, çok mutlu olduğu bir anda tam hayallerine kavuşmuşken Azrail gelip dese: "Allahın selamı var. Dünyada mı kalmak istersin, ahirete mi gelmek istersin?" diye. Cevabımız hangi yöndeyse halâ o yön ağır basıyor demektir. İmanımızı bir yoklayalım, ne haldeyiz?

Hz. Peygamber (s.a.s.)'in

SOSYAL OLAYLARI ÇÖZMEDEKİ ÖRNEK ŞAHSİYETİ

Yard. Doç. Dr. Dursun Ali TÜRKMEN

Kişiyi başkalarından ayıran, farklı kılan rûh, duygu, davranış, beden, zihin ve düşünce özelliklerinin bütününe kişilik/şahsiyet denir. Alemlere rahmet olarak gönderilen Efendimiz(s.a.s.), normal bir insanın başına gelen sıkıntıların tamamını hatta daha fazlasını çekmiştir. Peygamber olmazdan önce bile Onun zihninde bir takım sorular vardı. İnsanların durumunu düşünüyor; akıbetlerinin ne olacağını hesap ediyordu. Bu sorular yumağı, zaman zaman uzlete çekilmesine ve derin düşüncelere dalmasına neden olmuştu. İşte bu sıkıntı verici arayış günlerinden birinde kendisine vahiy gelmişti.

Efendimiz(s.a.s.) ümmi bir toplumda dünyaya gelmiş, o toplumun şartlarında yetişmiş, hiç kimseden eğitim görmemiş olmasına rağmen, sosyal problemlerle karşılaştığında günün şartlarını göz önüne alarak, isabetli kararlar verir ve problemleri çözüme kavuştururdu:

Kâbe'nin tamirinde, Hacer-i Esvedin yerine koymada önemli bir rol üstlenmiş ve üstün zekasıyla büyük bir çatışmayı önlemiştir. Önemli bir işin çözümündeki gizli kuvvet onu, büyük ve zor bir davanın yüklenilmesine hazırlıyordu.

İleri görüşlü ve fetanet sahibi Efendimiz Peygamber olduktan sonra Medine'ye vardığı ilk gün yine aynı davranışı gösterdi. Medine'deki her Müslüman, Onu kendi evinde misafir etmek için canatıyordu. Efendimiz, Müslümanlardan birinin evine misafir olup, onların kalplerine kıskançlık ateşini düşürmemek ve onları incitmemek için devesinin yularını kendi haline bıraktı. Nihayet, deve çökmesi gereken yerde çöktü ve Efendimiz devesinden iniverdi; böylece mesele halledilmiş oldu.

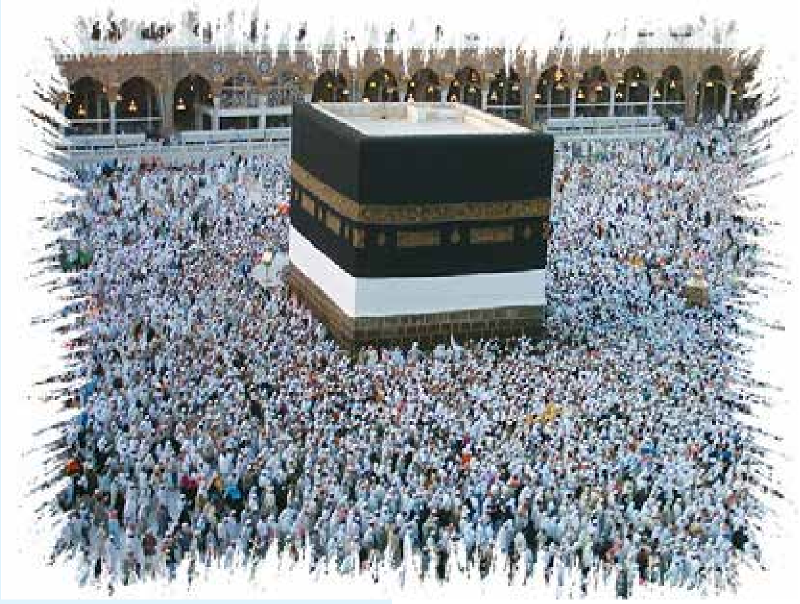

Ümmetin ruh halini çok iyi teşhis eden Hz. Peygamber (s.a.s.) bir savaş sonrası, yeni Müslüman olmuş, Mekke'li muhacirlere ganimet mallarından fazla hisse vermişti. Medineli ensar, bunun manasını anlayamadı ve gönüllerinde kırgınlık hasıl oldu. İslâm'ın hakîm Peygamberi(s.a.s.), bir sözüyle ensarın gönlünü fethetti ve kalplerindeki kırgınlığı giderdi. O şöyle diyordu:

"Müslümanlıklarının kuvvetlenmesi, kalplerinin İslâm'a ısınması için, sizi kuvvetli Müslümanlığınıza havale edip, onlara bir içimlik su kadar fazla verdiğim dünyalık için mi bana darılıyorsunuz? Ey ensar! Onlar evlerine koyanlarla, develerle dönerken, siz Allahın Resûlü ile dönmeğe razı değil misiniz? Nefsim yed-i kudretinde olan Allaha yemin ederim ki, eğer hicret edip muhacir olmasaydım ensardan bir ferd olmayı tercih ederdim! Allahım, ensara, ensarın evlatlarına ve evlatlarının evlatlarına merhamet eyle!"

İşte bu veciz ifadesiyle, insanların duygu ve düşüncelerini bir noktaya odaklandırarak idare etmenin ne derece önemli bir görev olduğunu kendi uygulamasıyla göstermiş oldu.

Hz. Peygamber'in (s.a.s.) insan sevgisi, onlara karşı duyduğu şefkat ve merhamet o kadar büyüktü ki, aşırı derece-

deki bu yüce duygu, onun zaman zaman Allah tarafından it'ab edilmesine (azarlanmasına) bile sebep olmuştur. Konu ile ilgili olarak:

"Kötü işi, kendisine güzel gösterilip de onu güzel gören kimse, kötülüğü hiç işlemeyene benzer mi? Şüphesiz Allah dilediğini sapıtır, dilediğini de doğru yola getirir. Ey Muhammed, artık onlara üzülerek kendini harap etme; Allah onların yaptıklarını şüphesiz bilir"

"Ey Muhammed! İnanmayacaklar diye neredeyse kendini mahvedeceksin "

"Sabret, sabrın ancak Allah'ın yardımıyladır, onların inkarlarına da üzülme, kurdukları hile ve tuzaklar yüzünden de kendini sıkıntıya sokma,"

"Ey inanlar! And olsun ki, içinizden size, sıkıntıya uğramanız kendisine ağır gelen, size düşkün, inananlara şefkatli ve merhametli bir peygamber gelmiştir." buyurulmuştur.

Hz. Peygamber (s.a.s.) yüklendiği dava hususunda etkili olma ve üzerine düşeni eksiksiz yerine getirmede o kadar azimli ve bir o kadar da endişeliydi ki, Kur'an-ı Kerim bu konuyu hem Mekke, hem de Medine dönemlerinde tekrar tekrar gündeme getirmektedir: Şöyle ki,

"Kur 'anı sana, sıkıntıya düşesin diye göndermedik."

"Bu söze inanmayanların ardından üzülerek neredeyse kendini mahvedeceksin"

İnsan sevgisiyle dolup taşan Efendimizi (s.a.s.) Mekkede yaşayan müşrik Arapların gelecekleri için duyduğu üzüntü ve endişenin aynısını, Medinedeki Hıristiyan - Yahudi toplumlarına karşı da gösterdiği Kur'an ayetlerinde açıkça görülmektedir:

"De ki: Ey Kitap Ehli! Tevratı, İncili ve Rabbınızdan size indirileni gereğince uygulamadıkça bir temeliniz olamaz. Andolsun ki, Rabbından sana indirilen, onlardan çoğunun azgınlık ve inkârını artıracaktır; öyleyse kâfirler için tasalanma ." (Maide, 68)

"Ey Muhammed! Onların söylediklerinin seni üzeceğini elbette biliyoruz; doğrusu onlar seni yalancı saymıyorlar, fakat zalimler Allah'ın ayetlerini bile bile inkâr ediyorlar. Senden önce nice peygamberler yalanlandı ve kendilerine yardımımız gelene kadar yalanlanmalarına ve sıkıştırılmaya katlandılar. Allah'ın sözlerini değiştirebilecek yoktur. Andolsun ki, peygamberlerin haberi sana da geldi. Onların aldırışsızlığı sana ağır gelince, eğer gücün yeri delmeye veya göğe merdiven dayamaya yetmiş olsaydı, onlara bir mucize göstermek isterdin" buyurulmuştur.

Hz. Peygamber, tebliğ görevinin etkili bir şekilde yerine getirmekle planını uygulamaya koymak için hiçbir fırsatı kaçırmadı. Mekke ve Medinedeki muhalifleri onun tüm beşeri kucaklayan iyi niyetini ve bu konuda gösterdiği titizliği bildikleri için, kendisine taviz karşılığında bazı cazip tekliflerde bulunmuşlardı. Fakat Kur'an onu uzlaşarak hedefe ulaşmada takip edilecek metot konusunda uyarıda bulunmuş ve meseleye son noktayı koymuştur:

"Seni, sana vahyettiğimizden ayırıp başka bir şeyi bize karşı uydurman için uğraşırlar. O zaman seni dost edinirler. Seni pekiştirmemiş olsaydık, andolsun ki, az da olsa onlara meyledecektin. O takdirde sana, hayatın da ölümün de, kat kat azabını tattırırdık. Sonra bize karşı bir yardımcı da bulamazdın. (İsra, 73-75)

Aynı husus, Medinede indirilen ayetlerde de aynen tekrarlanır:

"Atalarından Kitap miras alanlar, (yani Yahudi ve Hıristiyanlar) bu konuda şüphe ve endişe içindedirler. Bundan ötürü sen onları birliğe çağır ve emrolunduğun gibi doğru ol; onların heveslerine uyma ve şöyle söyle: Allah'ın indirdiği Kitaba inandım, aranızda adaletle hükmetmekle emrolundum; Allah bizim de Rabbimiz, sizin de Rabbinizdir." (Şura, 14-15) buyurulmaktadır.

FATİHA SÛRESİ

Zehra ERİŞ

Rahman ve Rahîm olan Allâh'ın adıyla...
Hamd, Âlemlerin rabbi olan Allah'a mahsustur.
Rahman, Rahim (olan),
Din (cezâ) gününün sahibi (Allah'a mahsustur).
(Rabbimiz!) Ancak Sana kulluk ederiz ve yalnız Sen'den medet umarız.
Bize dosdoğru yolu göster, bizi doğru yola hidâyet eyle!
Kendilerine lütuf ve ikramda bulunduğun kimselerin yoluna; gazaba uğramışların ve sapmışların yoluna değil!.. (Âmin.)

Sûrenin İsimleri

Fâtiha Sûresi'nin pek çok ismi vardır. Meselâ "Mushaf-ı Şerif eğitimine, Kur'ân-ı Kerîm okunmasına ve namaza kendisiyle başlandığı ı'çin" bu sûreye "Fâtihatu'l-Kitap (Kur'ân'ı açan sûre)" denmiştir.

Fâtiha'ya, başında "hamd" olduğu için "Hamd Sûresi" de denmiştir. Ama bu sûrenin en önemli isimlerinden birisi, "Ümmü'l-Kur'ân"dır. Yani Kur'ân-ı Kerîm'in anası, aslı...

"Allah, Tevrat'ta ve Incil'de «Fâtiha Sûresi» de denilen «Ümmü 'l-Kur 'ân» gibi bir sûre indirmemiştir. O, seb 'u '-mesânî'dir. "

Zikredilen hadîs-i şeritte, Fâtiha'nın bir ismine daha işaret edilmiştir: "Seb'u'l-Mesânî" (çok tekrarlanan yedi âyet)..

Fâtiha Sûresi, yedi âyetten meydana gelmiştir. Her âyetin okunması, Kur'ân'ın yedide birinin okunmasına, hepsinin okunması da Kurân-ı Kerim'in tamamının okunmasına sevap olarak denk görülmüştür.

Fâtiha'nın ayrıca, "Ümmü'l-Kitap", "el-Vâfıye", "el-Kâfıye", "el-Esas", "eş-Şifâ", "er-Rukye", "es-Salât", "es-Suâl", "eş-Şükr", "ed-Duâ" şeklinde başka isimleri de vardır.

Faziletleri

Fatiha Sûresi'nin faziletleri ile ilgili pek çok hadîs-i şerif bulunmaktadır. Biz bunlardan bir tanesini zikretmekle yetineceğiz:

İbn-i Abbas -radıyallâhu anhiimâ- şöyle demiştir: Günlerden bir gün, Cebrail -aleyhisselâm- Rasûlullah -sallâllâhu aleyhi ve sellem-'in yanındayken yukarıdan bir ses duyuldu. Cibril -aleyhisselâm- gözlerini semâya kaldırdı ve:

"-Bu semâda şimdiye kadar açılmayan bir kapıdır. " dedi. İbn-i Abbas diyor ki:

"-O açılan kapıdan bir melek indi, Allah Rasûlü -sallâllâhu aleyhi ve sellem-'e geldi ve:

"-Senden önce hiçbir peygambere verilmeyen, sadece sana verilen iki nûr ile seni müjdeliyorum. Bunlar, Fâtiha Sûresi ve Bakara Sûresi 'nin son iki âyeti... Bu ikisinden okuduğun her bir harfe karşı, mutlaka fazlaca ecir verilir.

Özellikleri

Mushafta birinci, nüzul sıralamasında beşinci sûredir. Kur'ân-ı Kerim'in mukaddimesi ve hülâsası

gibidir. Nüzûl sebebiyle ilgili özel bir hâdise yoktur. Her mü'minin, bu sûreyi namazda okurken Rabbi ile konuşurcasına okuması ve bu sayede O'na yaklaşması ırıurad edilmiştir.

Tefsiri

Sûrenin ilk dört âyet, Allah Teâlâ'yı belli başlı özellikleri ile tanıtır. Geri kalan âyetleri ise, kulun Rabbine nasıl yalvarması ve O'ndan neler istemesi gerektiğini öğretir.

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla...

Hamd, Âlemlerin rabbi olan Allah'a mahsustur.

Hamd; Eksiksiz övgü ve senâdır. Övülmeye layık olan zâtın kemalinin açıkça ortaya konmasıdır. Hamd kelimesinin başındaki "elif lam takısı"; bütün hamdleri içine almak içindir. Zira şânı yüce olan Allah Teâlâ, hamdin her türüne tek lâyık varlıktır. En güzel isimler ve en yüce sıfatlar O'na aittir.

Hamd kelimesi, medh (övgü) ve şükürden farklıdır. Medh, canlı-cansız her şeye yapılan çok genel bir kavramdır. Yine medh, herhangi bir iyiliğin öncesinde ve sonrasında yapılabilir. Hamd ise, sadece iyiliğin sonrasında olur ve cansız varlıkları içine almaz. Medh etmenin (insanı yüzüne karşı methetmek gibi) bazı türleri yasaklanmıştır. Hamd ise, mutlak emredilmiştir.

Şükür, sadece kendisine ulaşan nimetler için yapılabilirken; hamd hem kendisine, hem de başkalarına yapılan iyilik ve ihsanların hepsini içine alır.

Lillâh: "Allah içindir, sadece Allâh 'aaittir, ancak O'nun hakkıdır." şeklinde ihtisas (has kılma), istihkak (hakkı olma) ve mülkiyet manalarına sahiptir. O zaman "Elhâmdü liliâhi" ifadesinin mânâsı şöyle olmakladır: "Herkesin bildiği ve bütün özellikleriyle her türlü hamd, sadece ve sadece Allâh'a mahsustur.

Peygamber Efendimiz: "Kul, «Hamd, Allah Teâlâ'nındır.» dediği vakit, Allah Teâlâ da, «Kulum doğru söyledi. Hamd, yalnız benimledir.» diye buyurur."

Bu konuda bir başka hadîs-i şerif de şöyledir:

"Allah Teâlâ, bir kul yediği veya içtiği zaman Allah Teâlâ'ya hamd etmesi sebebiyle o kulundan râzı olur. " (Müslim, Zikr, 89

HZ. ALİ BUYURMUŞ Kİ

Kirlenmiş dünyamızın olaylarını ve bunlara ilişkin yorumları bir yana bırakarak aynı zamanda "ilmin kapısı" olan Hz. Ali"nin (Allah yüzünü ak etsin, zatını tekrim eylesin) hikmetli sözlerinden birkaçını aktaracağım.

Büyük ediblerimizden Muallim Nâcî Bey, "Emsâl-i Alî" adiyi onun bazı hikmetlerini küçük bir eserinde toplamış ve tercüme etmiştir (İstanbul, 1307).

"Kötülük yapanları ıslah etmek istiyorsan onlara iyilik yapmaktan geri durma".

"İnsanın başına gelen musibetleri halktan gizlemesi mürüvvet (erlik) eseridir."

"Şu zamanda kardeş ve dost sanılan adamlar herkesin gizli kusurlarını araştırmakla meşgul bir takım vefasızlardır."

"Borcu (deyni) ödemek, dindendir (dindarlığın gereğidir)."

"İnsanın edebi zehebinden (altınından) değerlidir".

«İdaren altında bulunanlara iyilik etmek istersen onları eğitmeye çalış.»

"Ümit ile sıkıntı çeken ruhun istirahati (rahata kavuşması, beklediği konudaki) ümidini kaybetmesidir."

"İnsanın malik olduğu zenginliği gizlemeyip açıkça göstermesi nimete şükür sayılır."

"Erken kalkıp işine başla ki mutlu olasın."

"Ömrün bereketi dünya ve ahrete yarayan iş ve eserdir."

"Malın bereketi zekatını vermektir."

"Yaptığın iyiliği başa kakarak boşa çıkarma."

"Güler yüzlü olmak sabit bir iyiliktir."

"Eğer sabredebiliyorsan kendine zaferi müjdeleyebilirsin."

"Yeme ve içmede dengeli olmayan kimsenin düşmanı karnıdır."

"Dünyayı ahrete sat ki, kazançlı çıkasın."

"İnsanın Allah saygısı ve sevgisi ile ağlaması göz nurunu arttırır."

"İnsan dili yüzünden belaya duçar olur."

"Dostların sevgisi, saygı ile güçlenir."

"Gençliğinde elden kaçırdığın iyilik ve güzellikleri hiç olmazsa yaşlılıkta yakalamaya çalış."

BİR PEYGAMBER SÜNNETİ OLARAK VAKIF...

Alper AHMED
Razgrad Kubrat
camii İmamı

İnsanlar arasında sosyal dayanışmanın sağlanması, yardımlaşmak, birbirine destek olmak, acı ve mutlu günleri paylaşmak, sevgi ve saygı tohumlarını atabilmek için fertler arasındaki ilişkilerin iyi seviyede olması gerekir... Dinimiz İslam bu ilişkilere son derece önem verir, nitekim hicretten sonra Rasulullah'ın (s.a.s.) ilk yaptığı şey muhacir ve ensarları kardeş ilan etmek olmuştur. Bu kardeşliğin korunması için herkesin hakkı gözetilmiş ve Allah'ın hakkını bilen bir toplum olan SAHABE nesli yetiştirilmiştir. Topluma verilen bu önemin en belirgin çizgilerinden biri de "vakıf" müessesinin kurulmasıdır.

Vakıf nedir? Vakıf sözlükte arapça (va-ka-fe) kökünden türemiş bir mastar olup sözlükte: hapsetmek, alıkoymak manasına gelmektedir. Çoğulu "evkaf ' ve "vukuftur". Vakıf kelimesi bir isim olarak edilgen kök yani "vakfedilen mal" anlamına gelmektedir. Vakfeden kişiye ise "Vakif" denilir. İslam fukahasına baktığımızda vakıf hakkında değişik tariflerde bulunduklarını görürüz. İmam-Merginani vakfı şöyle tarif eder: "Bir mülkün menfaatini insanlara tahsis edip, aslını Allahu Teâla (C.C)'ın mülkü hükmünde olmak üzere, mülk edinme veya edindirmeden alıkoymaktır".

İslam'da ilk vakıf örneğini bizzat Peygamber Efendimiz (s.a.s) vermiştir. Rasulullah (s.a.s) Fedek ve Hayber hurmalıklarından hissesine düşeni Allah yolunda vakıf buyurmuşlardır. Onun güzide Ashabı da bu yoldan şaşmamışlar, Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) sünnetini yaşatmışlardır. İbn Ömer (radiallahu anhuma) anlatıyor: Hz.Ömer (r.a) Hayber'de (ganimetten) bir arazi sahibi oldu.(Bunu tasadduk etmesini emreden bir rüyayı üst üste üç gün görmesi üzerine) Rasulullah'a (a.s) gelerek: Ey Allah'ın Rasulü! Ben Hayber'de bir tarlaya sahip oldum şimdiye kadar yanımda böylesine değerli bir arazim hiç olmadı. Bu tarla için bana ne emir buyurursunuz? diye sordu. Aleyhissalatu vesselam:

Dilersen onun aslını Allah için hapset ve gelirini tasadduk et! buyurdular.

Bunun üzerine Hz. Ömer (r.a.) araziyi tasadduk etti ve aslının satılamayacağını ve satın alınamayacağını, varis olunamayacağını, hibe edilemeyeceğini söyledi. (Buhari, Şurut: 19)

Bu güzel sünnetin, ashabın ahlakı olduğunu Hz. Cabir (r.a) bizlere şu ifadeleriyle aktarır: "Muhacir ve Ensardan

imkân sahibi olup ta vakıfta bulunmayan tek kişi bilmiyorum."

İşte Rasulullah (s.a.s), işte onun Ashabı, onun dostları... Tarih sayfalarını araladığımızda onların izinde yürümüş nice insanlar göreceğiz. O insanlar ki vakfı hayatlarına yoldaş eylemişler, adeta vakfetmek için yaşamışlar. Vakfedecek imkâna, mala sahip olmayan nice insanlar da kendi canlarını Allah yoluna adamışlardır. Mustafa İslamoğlu hocanın güzel bir ifadesi vardır: «Herkesin adandığı bir kapı vardır, sen Allah'ın kapısına adan". Bizler de Allah'ın kapısına adanalım, çünkü adanmayan adayamaz.

Efendimiz (s.a.s) bir hadis-i şeriflerinde şöyle buyurmaktadır: "İnsanların en hayırlısı, onlara en faydalı olandır". Her mü'minin insanlara faydalı olabileceği yolları araması gerekir. Biliriz ki her nimetin şükrü kendi cinsindendir. Mümin olan doktor, muhtaç olan fakir hastalara faydalı olmalı, marangoz olan mümin ise fakirlere, camilere, vakıflara ustalıyla faydalı olmalı... Fakirler hiçbir şeyleri olmasa dahi dualarıyla bu ümmete faydalı olabilirler. Zenginler ise mallarıyla insanlara faydalı olabilecek vakıflar bırakabilirler.

İnsanlara faydalı olabilmek yardım elini uzatmak er kişilerin, erdem sahiplerinin özelliğidir. Bir beyanlarında Rasulullah (s.a.s): «İnsan ölünce üç şey hariç ameli kesilir: sadaka-i cariye, faydali ilmi eser bırakmak veya ona dua ve istiğfar edecek salih evlat." (Muslim) Peki Sadaka-i Cariye nedir? Sadaka-i Cariye durmadan akan bir hayır çeşmesidir. Bu Allah rızasını kazanmak için insanlara hizmet veren bir eser bırakmaktır. Bu mektep, yol, köprü, kütüphane ve insanlara faydalı olabilecek ne tür bir müessese varsa o olabilir. İslam alimlerinin çoğunluğuna göre sadaka-i cariyeden kasıt vakıftır. İşte amel defterlerimizi açık tutmanın tarifi... İzlememiz gerek yol, yapmamız gerekenler belli, ne mutlu bu kutlu yolun yolcuları olanlara.

Vakıf bir adanıştır, eğer iyi bir toplumda yaşamak ve mutlu olmak istiyorsak Allah'ın bize gönderdiği reçeteden şaşmamamız onu harfıyyen uygulamamız gerekir. Adayamıyorsak eğer, en azından adanmış olana sahip çıkalım, onarımını, tamirini, bakımını üstlenelim... "Yüce Allah Kur'an-i Kerim'de Peygamber Efendimize hitaben şöyle buyurur: "De ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyun ki, Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Çünkü Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir." (3:31) Rasulullah'a olan sevgimizi hep beraber onun izinden giderek insanlığa gösterelim.

Osmanlı vakfiyelerinde neler vardı?

- Câmî, mescid, tekke, zâviye ve türbelerin inşâ ve bakımı,

- Medrese, dâru'l-huffâz, dâru'l-hadîs vb. ilim müesseleri,

- İmârethâneler, kervansaraylar, hanlar, hamamlar ve dâru 'ş-şifâ hizmetleri,

- Namazgâh, kütüphâne ve misâfirhâneler,

- Kuyular, su yolları, su kemerleri, çeşme ve sebiller,

- Aşevleri, çocuk emzirme ve büyütme yuvaları; - Esir ve köle âzâd etmek,

- Fakirlere yakacak temin etmek,

- Efendileri tarafından azarlanmaması için, hizmetçilerin kırdıkları kâse ve kapların yerine yenilerini almak,

- Yetim kızlara çeyiz hazırlamak,

- Borçluların borçlarını ödemek,

- Dul kadınlara ve muhtaçlara yardım etmek,

- Mektep çocuklarına gıdâ ve giyecek yardımı yapmak,

- Fakir ve kimsesizlerin cenâzesini kaldırmak, -Bayramlarda çocukları ve kimsesizleri sevindirmek,

- Yaşlı ve kimsesiz hanımları korumak...

HADİS İNKÂRCILARINI ÇILDIRTACAK BİR SORU

Bir anlık, islamla tanışmadığınızı hayal edin... Bir yolculukta yanınıza oturan bir hadis inkarcısının tebliğiyle islamla tanıştığınızı varsayın... Tebliğ sonrasında size bir kur'an-ı kerim meali verdi ve onunla yetinebilirsin dedi...

Ona; 'Sanki hadisler var diye bir söz işitmiştim' dediğinizi, onun da 'hadisler var ama hadisler vahiy olmadığı için almasan da olur' dediğini varsayalım...

Ne yaparsınız?

En kötü ihtimal Kur'anı şöyle baştan sona bir incelersiniz... An geldi, bir de baktınız Ahzab suresi,21. ayet;

"Andolsun ki, Resulullah, sizin için, Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah'ı çok zikredenler için güzel bir örnektir."

Karşınıza çıktı ve sizi düşünmeye sevketti...

Ve düşünüyorsunuz...

Allah'ın size olan ikramlarını, yardımlarını hatırladınız ve Allah'ı anmaya başladınız... Daha sonra zaten öleceğim ve karşıma iki farklı mekandan biri çıkacak:

'Cennet ya da cehennem...'

Ben cennete girmek istiyorum dediniz ve tekrardan aynı ayete döndünüz:

"... Allah resulünde güzel örnekler vardır..."

Ve hadis inkârcısına dönüp:

- Ben cennete girmek istiyorum arkadaş!' Allah da bana örnek almam gerek kişinin adını veriyor...

O adrese nasıl gidebilirim?' diyorsunuz...

Büyük bir ihtimal, o hadis inkarcısı; "Kur'anda var!" diyecektir.(Sorduğumda hep var dediler ama bir tane bile ayet getiremediler)

Siz de ona; "Siz Kur'anı benden daha iyi biliyorsunuz... Buyrun o ayetleri merak ediyorum diyorsunuz..."

Hadis inkarcısı Kur'anı şöyle bir karıştırıyor, ama istenilen ayete bir türlü rastlayamıyor... Ve başlıyor terlemeye...

Siz de ona; ' Onu örnek almam gerekiyor. Bu ayette resulünün hayatının hangi karesinin örnek alınması gerektiği yazmıyor... Demek ki hayatının her alanının örnek alınması gerekiyor' diyorsunuz.

'Ben sizden o ayetleri bulmanızı istiyorum.' Diyorsunuz ama o ayetler bir türlü bulunamıyor...

Bu kez ona; ' Hani bahsettiğim hadisler var ya...! Onlarda olmuş olmasın sakın!' diyorsunuz...

Ve bir hadis inkarcısının zavallı oluşuna şahit oluyorsunuz....

Prof. Dr. İsmail Hakkı ÜNAL

AİLE HAYATINI PAYLAŞAN ARKADAŞLIK

Enes b. Malik (ra) naklediyor: "Allah Rasûlünün Farisî bir komşusu vardı. Güzel çorba yapardı. Bir gün Rasûlullah (sav) için çorba yaptı ve O'nu davet etti. Hz. Peygamber, yanında oturan Hz. Aişe'yi işaret ederek onun da gelmesini istedi. Adam "Hayır" dedi. Bunun üzerine Allah Rasulü daveti kabul etmedi. Adam davet için tekrar geldiğinde Hz. Peygamber yine Hz. Aişe'yi işaret etti. Adam yine "Olmaz" deyince Allah Rasûlü davete katılmadı. Adam, üçüncü davetinde, Hz. Peygamber'in Hz. Aişe'yi tekrar işaret etmesi üzerine onun da gelmesini kabul etti. Bunun üzerine Allah Rasûlü ve Hz. Aişe birlikte kalktılar ve adamın evine gittiler." (Müslim, Eşribe, 19)

Hadisi açıklayan Nevevî, Hz. Peygamber'in davete Hz. Âişe (r.anha)'yle birlikte gitmek istemesini eşinin aç olabileceği veya yanında eşi olduğu halde, yemeğe sadece kendisinin çağrılmasını, âdâb-ı muaşeret, arkadaşlık hukuku ve meclis âdâbı açısında hoş görmemiş olabileceği; adamın Hz. Aişe (r.anha)'yi davet etmemesini de çorbasının yeterli olmayabileceği ihtimaliyle izah etmiştir. (el-Minhâc, 13/209)

> O, yanında eşi olduğu halde tek başına kendisine yapılan bir daveti doğru bulmamış, eşini rencide etmemek için işaretle verdiği mesaja komşusundan olumlu karşılık alamayınca da davete yalnız gitmek istememiştir.

Bu ihtimallerden ikincisinin daha makul olduğu görülmektedir. Çünkü şayet Hz. Aişe (r.anha) aç ise ve o andaki açlığının giderilmesi komşusunun ikramına bağlı ise bu bir acziyeti ve başkasının eline bakmayı ifade eder ki ne Hz. Peygamber ne de sevgili eşi için düşünülebilir. Davet sahibi komşu da Hz. Peygamber'i, kendi çorbasına muhtaç olduğu için çağırmadığına ve ısrarlı olduğu davet için de muhtemelen bir kişilik çorba hazırlamadığına göre, bu davranışının başka sebepleri olabilir. Bunlardan birisi muhtemelen onun, çok sevdiği ve önemsediği Allah Rasûlü'ne öncelik verme arzusudur. Doğal sayılabilecek bu tutumun dışında göz ardı edilemeyecek bir diğer ihtimal de ataerkil bir toplumun kadını kocasıyla birlikte düşünmeme alışkanlığından hareketle, o şahsın Hz. Peygamber'i yalnız olarak davet etmeyi uygun görmüş olmasıdır.

Burada önemli olan hiç şüphesiz, sevgili Peygamberimiz'in tutumudur. O, yanında eşi olduğu halde tek başına kendisine yapılan bir daveti doğru bulmamış, eşini rencide etmemek için işaretle verdiği mesaja komşusundan olumlu karşılık alamayınca da davete yalnız gitmek istememiştir. Her konuda ümmetine örnek olan Allah Rasûlü, bu tutumuyla başta komşusu olmak üzere bütün mü'minlere adeta şu mesajı vermektedir: Cinsiyet farklılığının gerekli kıldığı özel bir durum veya görev olmadıkça, beşeri ilişkilerde kadın-erkek ayrımı yapmak, özellikle eşler arasında fark gözetmek doğru değildir.

İnsanlar arasında takvâdan başka fazilet ölçüsü tanımayan dinimize rağmen, geleneksel kültürümüzde erkeğe erkek olduğu için tanınan bir rüchaniyetin varlığı inkâr edilemez. Şimdilerde fazla görülmese de Anadolu'da bir erkek çocuğun önünden geçmeyi (uğrunu kesmeyi) bile edebe aykırı gören, annesi, hatta ninesi yaşındaki kadınların bulunduğunu yaşlılarımız hatırlarlar. Belki iyi niyetle izahı yapılabilecek bu tür geleneksel tavırların, zamanla erkeğin kadın üzerine kurduğu hâkimiyet ve baskıcı tutuma katkı sağlayabileceğini de göz ardı etmemek gerekir. Kur'ân'a göre, "Mü'min erkekler ve kadınlar birbirlerinin dostlarıdırlar. İyiliği tavsiye eder, kötülükten sakındırırlar..." (Tevbe, 71) Örneğin ailede eşler, kendi aralarında uygun gördükleri bir iş bölümü ve görev dağılımı dışında, ast-üst ilişkisini doğuracak bir hiyerarşik düzen içinde değil, karşılıklı sevgi ve saygıya dayalı bir dost ilişkisi içinde olmak zorundadırlar. Çünkü eşler arasında sevgi ve rahmeti var eden ve bunu huzurun kaynağı olarak gösteren Yüce Allah'tır. (Rum, 21) Hiyerarşi, korkuya dayalı bir itaati, bu da güvensizlik ve ikiyüzlülüğü doğurur. Böyle bir ailede yetişen çocuklar da

> Olabilir ki nice kadın, Allah'ın koyduğu değer ölçüsüyle kocasının kat kat önündedir. İyi veya kötü insan olmanın cinsiyetle bir ilgisinin bulunmadığı da aşikârdır.

ebeveynlerinden gördükleri tutum ve davranışları kendi aile hayatlarına taşırlar.

Açıklamaya çalıştığımız hadis-i şerif, eşlerin aile hayatında da, toplum hayatında da yan yana, omuz omuza olmaları gerektiğini anlatmakta, hangi niyetle olursa olsun, erkeğinin on adım gerisinden giden kadının da, sofrada eşinin yanına oturmaktan çekinen hanımın da, buna izin veren ya da sebep olan kocanın da yanlış yaptığını göstermektedir. Ne yazık ki erkeği her şeyin merkezine koyan bir anlayış, zamanla kadının her tasarrufunu onun iznine ve rızasına bağlamış, Cennet vizesini bile onun eline teslim etmiştir. Allah ve Rasûlü'nün sıla-i rahim emrine rağmen kadının anne-babasını ziyareti de kocanın iznine havale edilmiş, bu izni vermeyen anlayışsız kocanın tutumu Hz. Peygamber'e onaylattırılmıştır. Hâlbuki bu anlayış, hem Kur'ân'a, hem de onu tebliğ eden Peygamber'in sünnetine aykırıdır. Kur'ân, erkek ve kadının karşılıklı haklarının bulunduğunu bildirir (Bakara, 228) ve erkeklere, kadınlarla iyi geçinmeyi emrederken (Nisa, 19), Allah Rasûlü (sav) de, "En hayırlı mü'minlerin kadınlarına iyi davrananlar olduğunu" (Tirmizi, Radâ', 11) ilan etmiştir. Cenabı Hak, "Erkek veya kadın, mü'min olarak salih (yararlı) işler yapan herkesin, cennete gireceğini ve en küçük bir haksızlığa uğratılmayacağını" (Nisâ, 124) va'd ederken, erkeklere, cinsiyetlerinden ötürü artı puan vermemiştir. Olabilir ki nice kadın, Allah'ın koyduğu değer ölçüsüyle kocasının kat kat önündedir. İyi veya kötü insan olmanın cinsiyetle bir ilgisinin bulunmadığı da aşikârdır.

Karısını bir itaat objesi gibi görüp her işine âmâde bir hizmetçi durumuna düşüren koca, onun da her insan gibi bir kişilik ve onur sahibi olduğunu unutmamalı, kendisine gösterilmesini istediği asgari saygıyı hayat arkadaşından da esirgememelidir. Bu aynı zamanda, "Kendisi için istediğini kardeşi için de istemeyenin olgun mü'min olamayacağını" (Buhari, İman, 7) bildiren Nebevî öğretinin de bir gereğidir. Eşinin çağrılmadığı bir davete yalnız başına gitmeyi kabul etmeyen Hz. Peygamber'in anlayış ve nezâketi, aile hayatımızda neleri ihmal ettiğimizi hatırlatacak ciddi bir uyarı niteliğindedir.

CENNET KAPIMIZ YOKSUL İNSANLAR

Bilal COŞKUN
Sofya Yüksek İslam Enstitüsü

Dünyevi varlıklar veya maddi kazanımlar yönünden insanları esas olarak 3 grupta toplayabiliriz. Yoksullar, hali vakti yerinde olanlar ve varlık sahipleri, yani zenginler.

İnsanlık tarihi boyunca yoksulluktan uzak, yoksulu hiç olmayan toplum mümkün olmamıştır. Bir başka ifadeyle tarih boyunca var olmuş bütün toplumlarda bu üç grup toplum kesimi hep olagelmiştir.

Zaten önemli olan yoksulun olmayışı değil yoksulun kendi haline kendi başına bırakılmayışıdır. Bir ülkede devletin ikinci olarak ta toplumun tamamının görevi yoksulu kendi çaresizliği ile baş başa bırakmamaktır. Devlet, bünyesinde oluşturacağı birimlerle, toplum ise vakıf veya demekler çerçevesinde oluşturacağı sivil toplum kuruluşlarıyla yoksulun yanında olmak, onun elinden tutmak ve dertlerine çare olmanın yollarını aramak zorundadır.

Türkçemizde çokça kullanılan ve oldukça manalı bir deyiş vardır. Biri yer biri bakar kıyamet ondan kopar. Bu veciz söz sosyal hayatımız bakımından yoksulluğun önemini en veciz biçimde gözler önüne sermektedir.

Çünkü burada biri yer tabiri bütün ihtiyaçları ve biri bakar tabiri ise ihtiyaçlar giderilmeyince olacakları en kapsamlı biçimde özetlemektedir. Bu nedenle biri yer tabirini; biri giyer, biri en lüks arabalarda, en lüks yatlarda, özel uçaklarda gezer, biri boğazda, otellerde eğlenir, biri lüks apartman dairelerinde, köşklerde, yalılarda villalarda, yazın ayrı, kışın ayrı mekanlarda oturur. Birinin evli olduğu ayrı, beraber yaşadığı ayrı, gönül eğlendirdiği ise apayrıdır ve biri en iyi okullardan eğitim en iyi hastanelerden sağlık hizmeti alır şeklinde anlamalıyız. Bütün bunlar olurken sadece bakar ve seyreder durumda olan diğeri ise açtır, çıplaktır, evsizdir, eğitimsizdir ve sağlıksızdır. İşte kıyamet bundan kopar....

Bu iki grup insan bir ülkede yaşar ve bir toplumu oluşturursa neler olur dersiniz.

Böyle bir ülkenin huzurlu böyle bir toplumun bir binanın tuğlaları gibi dayanışma içinde olması mümkün müdür? Bu soruya evet cevabını almak mümkün değildir.

Paylaşımı imanımızla temellendiren "hep bana" anlayışını "biz" yapan dinimizin rahmet kaynaklı şu çağrısına kulak verelim. Yüce Allah şöyle buyurur:

Sevdiğiniz şeylerden Allah için harcamadıkça iyiliğe eremezsiniz. Her ne harcarsanız, Allah onu hakkıyla bilir.' (Al-i İmran 92)

Toplumsal dayanışma ve sosyal birlikteliğin nasıl olmasının gerektiğini bir de Resulullahın dilinden dinleyelim isterseniz: O, bir hadisinde şöyle buyurmuştu:

"Mü'minler birbirini sevmede, birbirlerine acımada ve birbirlerini korumakta bir vücuda benzerler. Vücudun bir uzvu hasta olduğunda diğer uzuvlar da bu sebeple uykusuzluğa ve ateşli hastalığa tutulur. Hasta uzvun ızdırabını paylaşırlar". (Buhari Edep 27) Dolayısıyla mü'min beraber yaşadığı diğer müslüman kardeşleriyle herhangi bir sosyal olgu karşısında ister maddi, ister manevi olsun bu örnekte olduğu gibi biz inancıyla hareket etmek ve diğerlerindeki sancıyı kendi sancısı kabul etmek zorundadır.

Yani mü'min olmanın; mümince yaşamanın gereği budur.

Dünya hayatı bir imtihan sahasıdır. Rabbimizin de buyurduğu gibi kimin daha güzel işler yapacağı amacıyla yaratıldık. Elbet bu dünya her istediğimizi bize vermeyecek, her şey insan için. Fakiri de olacak zengini de; iyisi de olacak kötüsü de. Herkes içinde bulunduğu durum ve olanaklar içinde en iyi şekilde hareket etmekle mükelleftir.

Zengin ile yoksulun kadın ile erkeğin genç ile yaşlının şehirli ile köylünün pozisyonları farklıdır. Her birinin kendine ait bir sorumluluğu bir yükümlülüğü vardır, bazısı için görev olan bir şey diğeri için olmayabilir.

Konumuz gereği olduğu için oradan örnek verelim. Mesela bir yoksuldan zekat veya sadakayı talep etmez İslam; aynı zamanda zenginden yoksulları görüp durduğu halde kayıtsız kalmasına da tahammül edemez İslam.

Düşmeyen bilmez diye bir değim vardır Türkçemizde. Allah bizleri açlıkla yoksullukla imtihan etmesin ama böyle bir gerçek vardır dünyamızda. Çevremizde çeşitli sebeplerle yoksul düşmüş onlarca insan vardır. Muhakkak ki bu insanlar çeşitli sebeplerle yoksulluğa mahkum olmuşlardır.

Ya fakir bir aileden veya bir çevreden geldiği için yoksuldurlar, ya başlangıçta varlıklı iken sonradan başlarına gelen herhangi bir sebepten dolayı yoksul

düşmüşlerdir, ya varlıklı iken içki kumar ve uyuşturucu gibi kötü alışkanlıklar neticesinde yoksul düşmüşlerdir, ya sağlıklı iken başına gelen bir musibetten dolayı sağlığını yitirdiğinden yoksul düşmüşlerdir, ya malını vurguncuya ve ya soyguncuya kaptırdığı için yoksul düşmüştür ya yeterli eğitimi alamadığından dolayı veyahut yeterli eğitimi aldığı halde iş bulamamış ve yoksulluğa düşmüştür...

Toplumun en alt katmanı olmak, her türlü imkandan asgari derecede yararlanmak,her günün akşamını zor getirmek ve hele hele yoksul bir ülkede yoksul bir vatandaş olmak çok zordur. El açamamanın dayanılmaz zorluğu ve el açtığında bir şeyler bulamamanın dayanılmaz çilesi birleştiğinde gerçekten fakir olmak ve fakir yaşamak daha da zordur.

Öyle ya açlık ve yokluk en akıllı balığı bile oltaya getirir diyor ünlü alman düşünür Goethe ve Victor Hugo Göte'nin sözünü doğrulamasına dile getiriyor açlığın insanın belini nasıl kırdığını, Victor Hugo: "Açlık öyle bir kapıdır ki oradan geçme mecburiyeti doğdu mu insan ne kadar büyük olursa olsun büyüklüğü kadar eğilmek zorunda kalır, der. Öte yandan diğer bir batılı düşünür Daniel Defoe: "Açlık ve yoksulluk öyle zor duygulardır ki başa geldiğinde ne dost tanır ne akraba ne insanlık ne hak ve nede hakkaniyet.." Yoksulluk hakkında Hz. Ali şöyle der: "Zenginlik gurbeti vatan fakirlik vatanı gurbet haline getirir. Yani karnı tok olmadan sevdiğinin veya sevdiğin çevrenin bir anlamı yoktur der Hz. Ali... Karnı tok olan için bir dilim ekmek hiçbir şey ifade etmez ama aç olan için çok şey ifade eder. Yoksul insanlar en temel ihtiyaçlarını karşılamak içinde olsa bu sayılanları yapmamalılar mı sizce yani oltaya gelmemeliler bellerini bükmemeliler kesinlikle haktan ve hukuktan ayrılmamalılar mı? Bütün bu yanlış işleri yapmasınlar ve hatta bütün bu yanlış işlerin yanına bile yanaşmasınlar diyecek olursanız söyler misiniz yoksul insanlar kimseye muhtaç olmadan yaşayabilmek için ne yapmalılar öyleyse... Ölsünler bırak ne halleri varsa görsünler diyebileceğimiz ve böyle bir söz söylemeye kesinlikle hakkımız olmadığına göre yoksul insanlar ne yapsınlar da insanca yaşamaları gerekli olan en temel ihtiyaçlarını onurları zedelenmeden devlete ve millete düşman olmadan karşılayabilsinler.

Bilinen ve kabul edilen en temel gerçektir ki doğan her insan Allah m takdir ettiği bir süre için hür olarak ve onurlu bir şekilde yaşama hakkına sahiptir. Bu nedenle meşru yoldan ve sırası geldiğinde gayri meşru yoldan bu dünyaya gelen her insan yaşamak için her şeyi yapmak ve her şeyi denemek zorundadır.

Eğer haliniz vaktiniz yerindeyse hastane kapısında umutsuzca bekleyen bir fakir lösemilinin annesinin derdini anlayamazsınız, eğer yarına yetecek bir erzakınız varsa akşam çocuklarına bir şey götürememenin ezikliğini ve çaresizliğini yaşayan bir babanın durumunu da anlayamazsınız. Eğer yoksul değilseniz kışın soğuk sobanın başında sabahlamanın ne olduğunu da bilemezsiniz ve eğer yoksul değilseniz yalın ayak ve baldırı çıplak karda yürümenin, ıslanan ayakların soğuktan donmasının vermiş olduğu duyguyu da anlayamazsınız.

Allah insanı çok zarif yaratmıştır. Canlılar içinde kırılan ve küsen tek canlıdır insan. Onun için ilişkilerimizde çok dikkatli olmamız gerekir. Hz. Hüseyin için, yardım dağıtırken hiç kimsenin kendisini görmediği ve bu iş için geceyi seçtiği rivayet edilir.

Bir yardım yapacağınız zaman buna dikkat etmeniz gerekmektedir. Öncelikle fakirin ayağınıza gelmesini beklemeyin, onu arayın. Öte yandan onu ezik bir duruma düşürmemek için hal ve hareketlerinize dikkat edin. Farkında olmadan yaptığınız iyilik boşa gidiverir. Ayrıca karşıdakinin de bir insan olduğunu asla unutmayın. Kendinizi başkalarının yerine koyarak empati kurarak bu durumları sürekli kontrol altında tutunuz. Unutmayın gerçek fakirler evlerinde ve sıcak bir çorba yapabilmek için sizi ve yardımlarınızı bekliyorlar.

25 YIL DEMOKRASİ VE

BEKLENTİLERİMİZ

1984-85 kışını ve 1989 sonunu gerilerde bıraktık. 10 Kasım 1989 tarihinde memleketimize yeni bir güneş doğdu. Yüzümüz biraz olsun güldü. Din, dil ve ad sorunları ortadan kalktı, yerini başka dertler aldı. Dilimizi serbestçe konuşmağa başladık. Yıllardır susadığımız türkülerimize kavuştuk. Camilerimiz, mescitlerimiz kapılarını ardına kadar açtılar. Birçoğu tamir edildi, bir başkaları yeni inşa edildi. Bazı şehirlerdeki camilerimiz saldırıya uğramalarına rağmen yine de Yüce Rabbimiz huzuruna çıkabiliyoruz. Oralarda namazlarımızı kılıyor, Allahımıza dua ediyoruz. Birçok köylerimizde Kuran kurslar açıldı. İmam hatip okullarımız, Yüksek İslâm Enstitümüz var, güzelim MÜSLÜMAN dergimiz ve onun çocuklara ait HİLÂL eki var. Bunlar, 25 yıl içinde elde elde ettiklerimiz.

Yine bu yıllar içinde hac yolları açıldı.

Lâkin bütün bunlara rağmen bu edinimlerimizin yetersiz olduğunu hesap ediyoruz. 25 yıllık demokrasiden daha fazla beklentilerimiz vardı. Evlerimizde ve sokaklarda hariç resmi yerlerde dilimizi serbestçe konuşamıyoruz. Birçok yerlerde ibadet ocaklarımıza saldırılarda bulunuyorlar. Türkçe okuyanlar, Kuran kurslarına devam edenler nispeten az. Türkçemiz okul programlarında henüz yerini almış değil. Ders kitapları basılıp yayınlanmıyor. 1992'de basılanlar çoktan eskidi gitti...

Demek ki, demokrasiden daha çok alacaklarımız var. 5 Ekim seçimlerinde insanların yüzde 50 dolayında seçime gitmeleri bunu gösteriyor. Dil, din deyince Avrupa İnsan Hakları Çerçeve anlaşması aklımıza geliyor. Onda azınlıkların kendi dil ve dinlerini serbestçe kullanabilirler diye yazılı. Bunların ne kadarı yerine getirildi? Azınlıkların yaşadıkları yerlere yatırımlar yapılmıyor. Yıllardır tütüncülük belimizi büktü. Suyu bol olan yerlerde üretilen sebzelerin akıbeti de iyi değil. Altın Dobruca, Deliorman ve Trakya ovalarını diken bürüdü. Fabrikalarımızın birçoğu ebedi sustu, çalışmaz oldu. İnsanlarımız gurbet yollarına düştü. Köylerimizde evlerimiz harabeliğe döndü, boşaldı. Sefalet, pahalılık, ayrılıklar, gurbet aldı yürüdü. Fakirler günden güne daha fakir, zenginler tam tersine daha zengin oldular.

Oysa demokrasiden beklentilerimiz böyle değildi. Bir sözle umduğumuzu bulamadık. Vatanımız Avrupa Birliği üyesi, fakat aralarında her alanda en geride kalıyor.

Yine de inşallah, akl-ı selim insanlar başa geçer de yıllardır acılar içinde kıvranan benim garip, kara talihli milletimin yüzü biraz güler diyorum.

Mestan ADALI
Emekli öğretmen
Ostrovets- Kırcali

GARİP MİLLETİM

Yıllardır yüzün gülmedi,
Canım benim, kara talihli milletim!
Yoksulluk sana, gurbetlik sana,
açlık da sana...
Bu yetmezmiş gibi
Dede yadigârı topraklardan
kovulmak da sana!
Neyin yoktu ki,
Hep aldılar: Adını, dilini, dinini.
Aldılar da aldılar,
almaya doyamadılar.
Daha istedikleri acı gözyaşlarımız.
Alamadıkları damarlarımızda dolaşan
temiz kanımız..
Silinmez benliğimiz,
Mezarlarda yatanlarımız
Anıların sızısı Belenemiz.
Verdikleri ise
Dilucuyla söyledikleri demokrasimiz!

Mestan ADALI

“GÖRMÜYORLAR MI, BİLMİYORLAR MI?”

İsmail A. ÇAVUŞEV

“Soyadönüş süreci bitti mi?” diye sorulduğunda hiç ikircimlemeden: “Hayır, bitmedi!” derim. Hani bazı kimseler adlarının arkası na -of -ef ekleri koymamışlarmış, ne ifade eder? Yine de iyi yapmışlar. Öte yandan bilmem ne kadar kişi Türk Müslüman adlarını almamışlarsa bunun ne kadar değeri var? Ancak isim meselesi aysbergin (buzdağlarının) görünen kısmı bence. Bir de görünmeyen kısmı var ki, asıl büyük gemi işte ona çarptığı zaman felâket kopabilir. Ayrıca gayri resmi bildirilere göre Türkiyede 70 000 dolayında “soydaş” halâ Bulgar adlarıyla yaşıyorlarmış! Bravo onlara! O zaman bize yutturulmaya çalışılan bütün sahte değerler denizin dibini boylayacak. Pek tabii, gemi batacak da mürettebatı kalacak mı?

Gelelim şimdi fikrimizi örneklemeye. Birisinin yuvarlak yaşı dolmuş. “Bir zamanlar ben şöyleydim, ben böyleydim; ben meşhurdum; benim söylediğim şarkılar sevilirdi. Beni sağı da, solu da alkışlardı. Geceli gündüzlü podyumlardan inmezdim, alkış toplardım...” Ne güzel hikâye değil mi? Ama maalesef, sonu acıklı. Neden? Çünkü: “Biz devletin kasasına bunca para akıttık da bugün bize ucundan bir maaş bile bağlayamıyorlar!” diye yakmıyorlar. Bakın, efendim, hiç gücenmeyin. Gidin şimdi- yazın çalan, kışın oynar misali! - şarkılarınızla eğlendirdiğiniz efendilerinize yalvarın. Her halde keselerinin uçlarını birazcık açarlar. (Sizler de insanımız için ağzınızı o kadar açmıştınız.) Anlamak gerekir ki, bu dünyada ilâhi bir adalet var. İnsanımız ağlarken siz şarkılar söylediniz. Bir de yüzlük için: “Size de bir iki söyleyeceğim!” dediniz ve meşhur oldunuz.

Bir başkası çıkmış, sıkılmadan medyaya beyanat veriyor: “Anam babam dindar adamlardır. Hattâ babam sabık müftüydü. Halâ ne olduğumuzu bilemiyorum(!) Türk asıllı Bulgar mı; yoksa Bulgaristanda yaşayan Türk müyüz?..” Devamla özene bezene Hıristiyanların Velikden bayramlarında yumurta boyadığını, hattâ annesinin de bunu annesinden gördüğünü anlatıyor: “Bulgarların bile 1977-78 yıllarında kiliseye gitmeleri yasakken babamın izin kâğıdı vardı ve biz Velikdende Aleksandır Nevski kilisesine giderdik...” Eşim İtso, son derece iyi, kavaler kişiydi. Başkalarında böyle bir şey görmüş değilim. Benim gözümde bir idealdı! Onun dolayında kiliseye de gittim, mum da yaktım. Benim için Müslüman olmaya hazırdı ama ben (sıkı tuttum!) ona vardım... Ondan dinin hiç bir önemi olmadığını öğrendim.

Görüyorsunuz değil mi! Bütün yazı çok enteresan! Hep bu ruhta devam ediyor. Ve ben soruyorum: “Hangi yıllardayız? 1984- 85’te miyiz? Niye o zaman yazmadınız bu satırları da bugünlere bıraktınız? Bunları konuşan ve üstelik yazan hangi devirde yaşıyor?

Pek tabii, bana da aynı soruyu yöneltebileceklerini düşünüyorum: “Ya sen hangi devirde yaşıyorsun?”

Ama benim cevabım hazır: Ben hiç bir zaman ne birincisi gibi şarkılar söyledim, ne de kiliselerde mum yaktım, ne de zamanın kodamanları önünde dize geldim. O yüzden de hep yadırgandım. Hep “yeşil” kaldım. Daha doğrusu insanımızın yanında kaldım. Velikdenlere özenmedim. 9 Eylüller beni sevindirmedi. Ta yaşlılık yıllarımda okuduğum bir hadiste buldum bunun açıklamasını: “Kimlere özenirsen onlardan olursun!” diyordu kutsal hadis. Ben başkalarından olmaya ihtiyaç duymadım. Başkalarına özenmedim. İnsanları oldukları gibi kabul ederken beni de olduğum gibi kabul etmelerini istedim. İnsanları derken o sahtekârları, düzme yenilikçileri demek istemiyorum. Neden?

Adını anmayacağım, hayatı boyunca demokrat geçinen bir Bulgar yazarına: “Bu, 15 yaşında bir Türk kızı, fakat çok güzel Bulgarca şiirler yazıyor!” dedikleri zaman: “Hemen destek verin! Hemen elinden tutun! Yükseltin!” demişti. Oysa Türkçe yazan bir şairimiz için böyle bir şey söylediğini hiç duymadım. Ne garip değil mi?

Okuyucu bilir, adını anmayacağım, o yıllarda Bulgarca yazdığı için göklere çıkarılan

bir şairimiz vardı. Acaba bunun farkında mıydı? Değil miydi? Yoksa ona öyle mi yarıyordu? Ne yazdığına bakmıyorlardı da, hangi dilde öttüğüne bakıyorlardı! İşte ben bunu anlayamadım gittim. Güya özgürdük, güya özgürüz. Güya demokraside yaşıyoruz...

Son yıllarda bir terane daha tutturmuşlar: Yabancı dil biliyorlarmış! Fransızca, İngilizce, Almanca... Ancak ben: "Kaç para ederler benim halkımın dilini bilmedikçe?" diyorum böylelerine. Bunu söylerken herşeyden önce insanımızın derdini, problemlerini bilmedikten gayri ne eder demek istiyorum.

Meşhurlardan birisi: "Ne yazık ki, tarih (isterseniz talih deyin!) insanlar tarihten ders almıyorlar!" diyor. Tarihi sadece tarih olarak bir efsaneler dizisi olarak okuyor, biliyor ama ondan ders almıyorlar. Yahutta bu, işlerine gelmiyor. Soyadönüş sürecini başlatanlar duvara töslemediler mi? Devam ettirenlerin de akabeti bu olacaktır. Kuran sayfalarından aldığım bir soruyu sorayım: "Görmüyorlar mı, bilmiyorlar mı?"

Siz, okurlarımız da bilirsiniz, vakıflarımızı aldılar, camilerimize kilit vurdular, okullarımızı kapattılar. Hani bizim tiyatrolarımız, gazetelerimiz, dergilerimiz? Bir buçuk yüzyıl içinde aramızdan kimler yetişmişse kapıyı gösterdiniz, üç günlük mühlet verdiniz, kovdunuz... Biz, daima el uzattık, ellerimiz daima havada kaldı...

Her on, onbeş yılda bir göç selleri aktı güneye. Çalışan, didinen, uğraşan bir nüfusu kovdunuz. Ama diyeceksiniz ki, hepimiz öyle değildik. Biliyorum ama istisnalar kuralı doğruladı hep.

Şimdi bunları yazarken o meşhur atalar sözünü hatırlıyorum: Ne yazık ki, baltanın sapı bizden!» dermiş ormandaki ağaçlar. Nasıllar vardı aramızda! (Halâ da var ya!) Bir tanesi almış başını, Gitmiş ta Eski Zağraya, partinin sancak komitesine. Ve sevinçle demiş ki birinci sekretere: "Benim soyadım da sizinki gibi. Müsaade edin de ben de sizin adınızı alayım!" Yalakalığını bu kadarına ne dersiniz?

Ama bu bir şey değil! Bir birleriyle yarış yarışanlar mı istemezdiniz? O civcivli günlerde köyünden gelip beni bulan şair neler diyordu, biliyor musunuz? "Otuzbeş şiir yazdım Bulgarlık üstüne. Onbeş daha yazacağım. Yazarlar Birliğine alınacağım! Ondan işim beş! Eğer babalarımız 110 yıl önce Bulgarlığı kabul etselerdi, şimdi göğsümüzü döve döve: "Ne mutlu biz, Bulgarlara!" diyerek gezecektik Sofya sokaklarında!"

Ben diyemiyordum bunları. Nerden alıyordu bu ilhamı? Geceler boyu boşalttıkları damacanalardan mı? Ben neydim ki? Bunları döverek, söverek ona söyletecek biri miydim? Neden yanıma gelip de bunları bana anlatıyordu? Yıllar sonra bunları kendisine hatırlattığım zaman: "Bunları sen uyduruyorsun! Ben öyle şeyler söylemedim!.." diye inkâr billâh...

Bir başkasını hatırlıyorum: Şumenden minibüse binmiştik, hava alanına gideceğiz. Yanımda oturan bayan: "Ah, diyordu, ne iyi oldu. Kökümüzü, kökenimizi bulduk. Artık kardeş gibi yaşayacağız!" Sanki köylerde, işyerlerinde düşmanlar gibi yaşamıştık!

Bazıları bunları dinledikten sonra; "Eh, o yılların şartları ağırdı!" diyor. Biz sanki o yılların dışında mı yaşadık? Sizler o yılların dışında mı yaşadınız? Dostlarınız, hısımlarınız, köydeşleriniz nerelere olduğu bilinmeyen yerlere sürülmediler mi? "Canım, olanlar olmuş. Gelin, bunları unutalım!" diyorlar. Ancak unutursak tekrar etme tehlikesi var! O nedenle unutmamalıyız!

YILLIK ABONE OLANLAR HEDİYESİNİ BÖLGE MÜFTÜLÜKLERİNDEN İSTEMEYE UNUTMASINLAR

ВРЕМЕ Е ДА УЗРЕЕМ!

Малката певица Крисия и партньорите й Хасан и Ибрахим на конкурса за детска евровизия в Малта представиха по блестящ начин страната ни и покориха сърцата не само на българските зрители, но и на европейците. В този момент като че ли цяла България се сля в едно. Това бе такъв бляскав успех, че нямаше начин да не се радваме. България целокупно се изправи на крака и започна да ръкопляска. Приветстваха ги отляво и отдясно, от села и градове. Никой не се изправи да каже: «А-бе, кои са тези Хасан и Ибрахим? Откъде пък се взеха те?» Да, докато цялата страна приветстваше успеха на обичните ни деца, в мен се зародиха други мисли. Защо ли?

Защото това, което виждахме и слушахме трябваше да почне отпреди много десетилетия! Как ли? Нека да не се връщаме много назад в годините. Да вземем само времето от 1944 г. насам. Може някои още да помнят. В онези години у нас се беше прославил един майстор в производството на най-качествения тютюн. Името му не слизаше от страниците на печата: Рахим Халилов. А тютюнът през онези години е бил единствения продукт, който сме изнасяли на световния пазар, срещу който сме получавали тъй необходимата валута, с която пък сме купували най- необходимите за страната неща от капиталистическия пазар. Така че тютюна Джебел басма е бил наша гордост и опора.

След много години в редакцията, в която работех поканихме представител на БУЛГАРТАБАК. Човекът напълно искрено сподели с нас следното: «Когато, каза, полагахме основите на социализма единственото ни износно перо беше тютюна. Когато се заехме да изграждаме и да обзавеждаме сградата на социализма, отново единственото ни износно перо оставаше тютюна. А вие добре знаете кой у нас произвежда тютюна!» Тогава поставеният начело на вестника невеж комунист скочи от мястото си и викна: «Вие какво искате да кажете? Нима турците у нас са построили социализма? Това ли искате да кажете?»

Ние мълчахме, защото знаехме, че риторичните въпроси не изискват отговори.

Дойде време и решихме да се покажем пред света, да ни видят, че и нас ни има. Участвахме в олимпийските игри. Тогава научихме имената на Лютфи Ахмедов и Хюсеин Мехмедов, които обърнаха по гръб най-силните борци на света и ни накараха да се зарадваме като деца. /По- горе обещах да не се връщаме много назад, защото там някъде срещаме името на прославения Коджа Юсуф, който бе покорил Америка!/

Изведнъж друга радост ни сполетя: Пред най-големите филхармонии в света заставаше и дирижираше млад български диригент на име Месру Мехмедов! Но кратък е бил жизненият му път. Тъкмо в разцвета на силите и способностите си си отиде от нас. А той навсякъде, където ходеше прославяше името на България! Не напразно се гордеехме с него.

После из поля и равнини се разнесе мелодичния глас на безсмъртната Кадрие Лятифова, славея на Родопите. Кой не се е възхищавал от нейните песни? Те отекваха от склон на склон, от сърце в сърце. Кой можеше да не се радва когато я слушаше? Ех, какви песни бяха те!

След нея пак от Родопите изникна шампиона Наим Сюлейманоглу. Не съм броил колко пъти е бил европейски или

Звършили Нюввааб и учителите им

световен шампион, но знам, че беше олимпиец. Кой не се радваше на победите му? Та нали този дребен човек правеше знамето на България да се развява най-високо! Защо трябваше да го обидим? Заради едното име ли? То ли правеше да прослави страната ни?

... В тухларниците на Харманли всекидневно се печеше един юначен бащата на бившия председател на Народното събрание Юнал Лютфиев турчин: (Саит Хасанов Лютфиев, който през 1955-а година получи най-високото отличие на времето. В онези години във фабриката Русенска коприна работеше многомашинничката Емине Кочева, която не отстъпваше на никой...

Не не съм забравил за новата звезда, която изгря на небосклона Казваше се Йълдъз Ибрахимова. Кой би посмял да отрече таланта й?

Тя бе звезда, слела се с името си! Ярка и красива!

Да продължавам ли? Имаше един Осман Кълъч в шуменското духовно училище «Нюввааб», който щеше да поведе новата ни интелигенция. По време на масов митинг в града, Коларов му казва: «Превеждай!» Той го успокоява: «Довършете речта си!» След това повтаря мотамо цялата му реч на турски! Не можахме да понесем успехите му. Обвинихме го в какво ли не. Хвърлихме го в затворите да гние... Примера му последва българският Мандела Нури Адалъ, прекарал 27 години в затворите. Защо? Защото искаше българи, турци, цигани, евреи, арменци да заживеят братски.

Запретнали ръкави българските турци, мюсюлманите, работеха безупречно и всеотдайно. Де копаеха дълбоките основи на величествените фабрики и заводи, прокарваха тунели и мостове от склон на склон, копаеха въглища и руда в мините; оряха, сееха и жънеха по нивята, обучаваха бъдещите поколения в класните стаи... Тяхната мечта бе да свирят волни мелодии зад стадата си, и вечер преди да запее ходжата на минарето да се връщат по домовете си, да прегърнат жените и дечицата си.

Ала от друга страна злонамерени сили, поддали се на внушението не сатаната, насъскваха какви ли не срещу хората на труда, като измисляха какви ли не небивалици срещу тях. Заслушани в тези клевети, те опропастиха най-даровитите синове на народа. Къде отидоха випускниците на прославения Нюввааб? Каква бе вината им, че ги натирихме извън страната? Сред тях блестеше името на Ахмед Давудоглу, когото на 29 декември 1949 г. изхвърлят от страната. Какво е била вината му? Че е учен, просветен човек. Вярващ. И пример за останалите. Не приел атеизма. А тогава вярващи не искаха!

Тези зли сили няма и няма се нахвърляха върху народа, обвиняваха най-достойните му представители, че видите ли искали автономия да правят, република в републиката да сътворят! След години именно те обаче сътвориха Разградската република, но никой не им потърси сметка! Виждате ли турците окачвали знамена на джамиите и теккетата, тайни комитети изграждали... Така стигаме до 70-те години на миналия век, когато като глутница се нахвърлиха върху мирното родопско население, което денонощно и неуморно работеше, кланяше намазите си, без да пречи на някого. Но не би! Няма да се кланяте по вашия, а на нашия Господ! На този, който ние ще ви кажем. Така разбуниха мравуняка... И за какво?

Междувпрочем обаче тихомълком отгледаха свои кадри, които поставиха на важни места, избраха ги в централни комитети, държавни съвети... Когато нещата тръгнаха надолу, трябваше да измислят нови «победи».. Трябваше да сътворят нова, социалистическа българска нация. Предишната като че ли не ги удовлетворяваше. Като че ли там, някъде зад вратата имаше някой, който нямаше да ни пропусне ако не сме единна, пък и социалистическа нация! Тогава тръгнаха с кучета и бронетранспортьори срещу мирното население. И защо? Защото имената ни пречели!

Не така, другари! Погрешен беше пътя, по който поехте и ни водехте. Ако не следвахме тоя път, знаете ли колко още такива като милите Крисия и братята близнаци Хасан и Ибрахим щяха да се родят и да прославят България? Хиляди! За съжаление сбъркахте. А някои от вас все още продължават. Затова моят зов е: ВРЕМЕ Е ДА УЗРЕЕМ!

ЕДИН СЪН

Назмие ЙЪЛДЪЗ

Сънят може да се оприличи на късометражен филм, който сме видели, когато спим. Символи, картини, интересни сцени, които може да запомниш, може и да забравиш. Можем да сънуваме и сцени, които са ни оказали силно въздействие през деня.

Не всеки може да коментира сънищата си. „Дано да е на добро“ често си казваме, когато се събудим. Понякога дни наред може да останем под въздействието на видяното в съня, друг път да не му обърнем внимание. Някои сънища обаче носят особени послания. Може да предсказват добри или лоши неща...

„Един сън...“ казахме в началото. Тук ще стане въпрос за видение, сънувано преди осем столетия. Млад мъж, който не можел да си простре краката и да спи спокойно от уважение, че в стаята, в която стои Корани Керим. Той го чел до късна доба и заспивал със Свещената Книга в ръцете си. Събудил се, обхванат от вълнение. Нямало кой друг, да разгадае съня му освен шейха. Покорно се доближил до него и проговорил:

- Сънувах как от пазвата ви изгря луна и влезе в моята пазва. След това върху гърдите ми израсна огромен чинар, чиито корени покриха небето и земята. Пусна сянката си върху хората, планините и моретата...

Очите на шейха му, който го слушал внимателно, се навлажнили. Той разбрал съня и заговори:

- О, сине! Ти ще основеш най-голямата династия и държава на света! Аллах Теаля ще те дари с царство. А моята дъщеря Мал хатун ще ти бъде подарък!

Осман Гаази с юнашкото телосложение и слънчевото лице бил най-малкият син на Ертугрул бей. Именно той нощува в дома на шейха и видял съня, който му известявал, че ще основе вековна държава и ще бъде султан в нея... С този сън той се сродил както с Едебали, така и с нашия любим Пейгамбер (с.а.с.). Пътят му започвал с почит към Корана и с него щял да сътвори живота и държавата си.

Осман Гаази израстнал и укрепнал в теккето на Едебали и оставил следния завет на сина и внуците си:

o Правете добро на всеки без разлика дали е мюсюлманин или немюсюлманин. Бъдете правдиви, търпеливи и верни. Бъдете безупречни в отношенията си към по-възрастните и се старайте в делата си да спечелвате благоволението на Аллах!

О, сине! Единственият ми завет към теб ще бъде: Не върши нищо друго, освен повелите на Аллах. За онова, което не знаеш, питай и научи! Не се наемай да правиш нещо, което не си го научил най-добре!

О, сине! Преди всичко се грижи за религиозните дела! Защото като се изпълнят изискванията на едно задължение, то може да допринесе за укрепването на вярата и държавата. Ето защо бъди безупречен в уважението си към учените и техните права, за да да вървят гладко религиозните ти дела.

Знай, че нашата длъжност е да следваме пътя на Аллах, а целта ни е да разпространим Неговата религия. Нашето дело не е само кухо дело и борба за световно господство. То е дело за възвеличаване на Аллаховата религия. Още щастливи духа ми, без да изоставяш своето дело!

Сине! Който от моя род се отклони от правия път и от правдата, нека в съдния ден бъде лишен от застъпничеството на Пейгамбера ни (с.а.с.).

Осман Гаази със своите наставления като че ли е написал конституцията на бъдещата империя. С тези си качества той спечелил уважението и почитта на много историци и мислители както на Запад, така и на Изток. Големите сънища се сънуват от велики хора.

Я, Рабби, изпрати и при нас подобни хора, които сънуват големи сънища и след това ги реализират в живота!

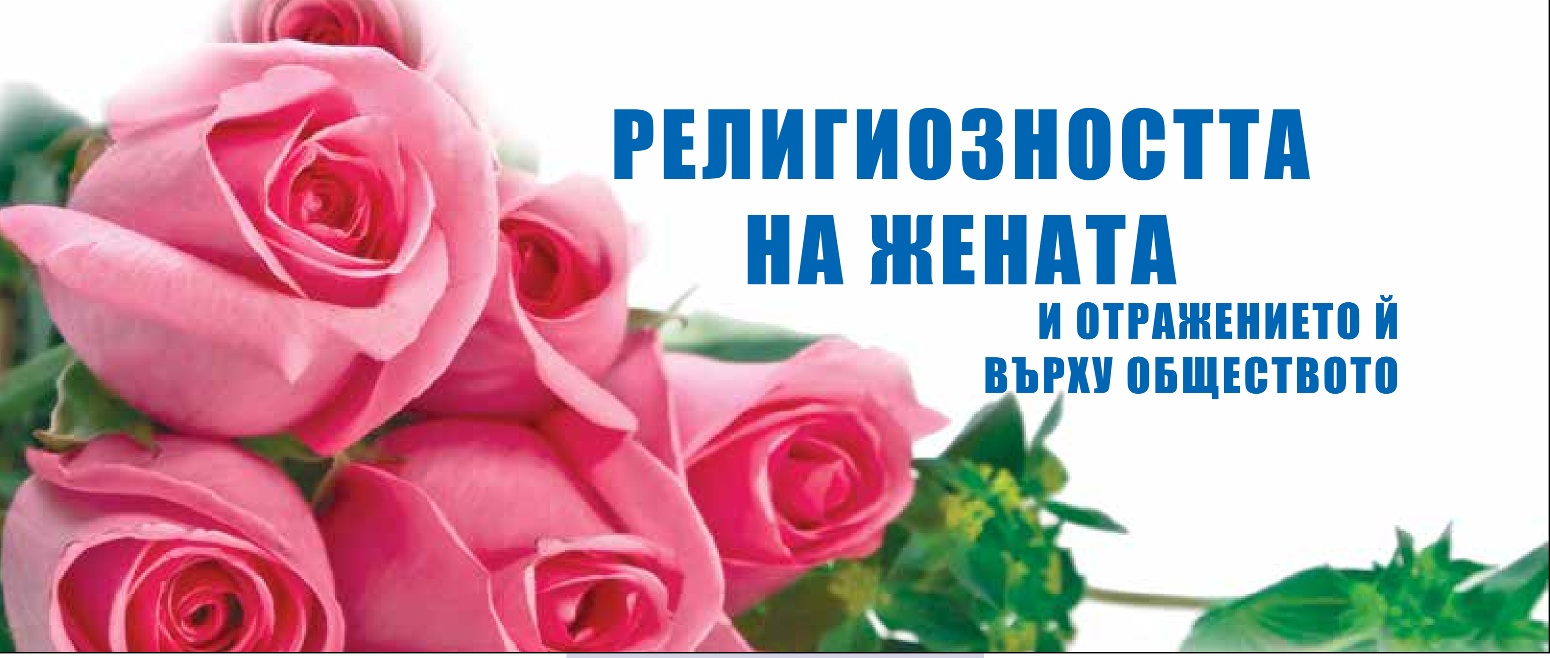

РЕЛИГИОЗНОСТТА НА ЖЕНАТА

И ОТРАЖЕНИЕТО Й ВЪРХУ ОБЩЕСТВОТО

Хората на нашето съвремие, в резултат на модернизацията и ускореното технологично развитие, поединично се отърсват от отговорностите и се усамотяват в свой тесен ъгъл. Така постепенно най-малкото и здраво ядро на обществото - семейството се разлага. С твърдението, че семейният живот е тежка отговорност, се предпочита самотата, което води до разбиване на целостта на обществото. Именно в тази точка се разкриват кои са отговорностите на човека; неща, които откриваме в Корана и практическото приложение на Расулюллах (с.а.с.).

Религиозността на жените се е отразила пряко върху обществото и породила различни практики в продължение на векове. Вследствие на това човешката история познава различни негативни отношения спрямо жените, девойките и дори възрастните жени, които вечно са били онеправдани, а те никак не бива да се подценяват.

Жените, които съставляват половината от обществото, винаги са били изтиквани извън обществения живот, заточавани, изгаряни, дори живи погребвани с обвинението, че са «лоши».

Почитаемата ни майка Хз. Хавва, която е едната половинка на родителите на човечеството, дори днес е обвинявана затова, че била подвела Хз. Адем в дженнета.

От създаването на човечеството до ден днешен религията не е разделяла двата рода. Като се имат предвид особеностите, които се дължат на сътворението, при ибадетите са били препоръчвани не толкова различаващи се приложения. Особено поради факта, че жената осигурява продължителността на човешкия род, в някои дейности при религиозните практики били ограничавани отговорностите им.

От гледна точка на исляма религиозността на мъжа и на жената се определят от богобоязливостта им. Това ще рече в никой момент от живота си да не забравят повелите на Твореца и Самия Него. Тази мярка е достигнала до нас като е била прилагана в различна степен в различните времена. Но дори в това отношение са наблюдавани различни крайности и нейната религиозност е била изтълкувана като откъсване от обществото, в което живее.

Религиозността на жената не може да носи нищо друго освен полза на обществото. От тази религиозност се нуждае цялото човечество.

Жената е присъствала в борбите на всички пейгамбери. Те, бидейки съпруги като Хз. Хатидже, като майки подобно на Хз. Мерйем и девойки като Хз. Фатима са изиграли важна роля през цялото време и през целия им живот.

Нито една жена, която е стояла близо до пейгамберите не е била отстранявана от обществения живот. Хз. Фатима бе онази, която се грижеше за външния вид и чистотата на Хз. Расулюллах. Хз. Хатидже беше тази, която по време на тригодишното ембарго на езичниците от Мекка дари цялото си състояние в подкрепа на мюсюлманите. Освен в ислямската история и при всички други единобожни религии вредом с техните вестители и борбените им съпруги.

Като се запознава и прилага правилно с тези източници жените могат да предотвратят различните разломи в обществото. Нарастването на религиозността на жените ще им даде знанията, уменията и смелостта, които ще хвърлят светлина както върху семейството като ядро на обществото, така и на глобалните въпроси на човечеството.

Хасибе ТУРАН

ОБРАЗЦОВАТА ЛИЧНОСТ
НА ХЗ. ПЕЙГАМБЕРА НИ (С.А.С.) ПРИ РЕШАВАНЕТО НА СОЦИАЛНИТЕ ПРОБЛЕМИ

Доц. Дурсун ТЮРКМЕН

Онези неща като духа, чувствата, постъпките, тялото, ума и мисловната особеност, представляващи едно цяло съставляват дадената личност. Нашият Пейгамбер (с.а.с.), изпратен като дар на световете, е изпитал повечето, дори всичките притеснения, които изпитва нормален човек. Още преди пророчеството си, в съзнанието му възниквали най-различни въпроси. Той размишлявал за съдбата на хората, мислел какъв ще бъде краят им. Кълбото от тези мисли от време навреме го карало да се усамоти в някой ъгъл и да се отдаде на дълбоки размисли. Ето в един такъв ден той започва да приема откровението - вахий.

Нашият Пейгамбер се родил и израснал в условията на невежо общество. Той не получавал образование, но въпреки това, когато се срещал със социални проблеми, вземал правилни решения като винаги имал предвид условията и довеждал до край своите решения.

Той изиграл важна и решаваща роля по време на ремонта на Кяабе, когато трябвало да се реши къде и кой да постави Хаджер-и есвед (Черния камък) на мястото му. И благодарение на своя разум, той успял да предотврати сериозен сблъсък.

Тайната сила, която го готвела да се нагърби с решаването на едно голямо и трудно дело.

Нашият дълбоко предвидлив Пейгамбер (с.а.с.), след като получил своето пратеническо призвание и пристигнал в Медина, още през първия ден показал същото поведение. Всеки жител на града искал да го настани в своя дом. И за да не засегне някой от тях като прояви предпочитание към който и да е, той предоставил това на камилата си. Най-сетне тя се спряла и клекнала където трябвало. Тогава той слязъл от нея и въпросът бил решен.

Нашият Пейгамбер, който правилно преценил душевността на последователите си при подялбата на плячката след поредната битка раздал малко повече на новоприелите исляма жители на Мекка. Енсарите от Медина не могли да разберат смисъла на това нещо и се почувствали обидени. Обаче мъдрият вестител на исляма с една своя дума покорил сърцата им и премахнал обидата. Той казвал: „Сърдите ми се за това, че съм им дал малко повечко дар, колкото глътка вода като се надявах на силната ви привързаност към исляма и като целях да заякне вярата им и за да привикват сърцата им към вярата. О, енсар! Когато те се връщат в домовете с овцете и камилите си, нима вие не сте съгласни да се върнете с Пейгамбера си? Заклевам се пред Аллах, че ако не бях мухаджир (преселник) аз бих предпочел да бъда един от енсара! Аллах мой, дай със-

традание и милост на енсара, на техните синове и внуци!»

Ето с тези слова той успял да събере в една точка мислите и чувствата на хората и показва колко важно нещо е умението да се ръководи и управлява.

Любовта, милостта и състраданието на Хз. Пейгамбера ни към човека, към хората била толкова голяма, че от време навреме дори ставала причина за неговото укоряване от страна на Аллах. В тази връзка можем да приведем следните айети:

„А нима /получават същото/ онези, на които са разкрасени лошите им деяния и им се струват хубави? Аллах оставя в заблуда когото пожелае и напътва когото пожелае. Затова не се погубвай от скръб по тях! Аллах знае какво правят!» (35, 8)

„Не погубвай себе си задето не искат да повярват». (26, 3)

„И търпи! Твоето търпение е само подкрепата на Аллах. И не скърби за тях, и не се притеснявай от тяхното лукавство!» (16, 12).

„Дойде вече Пратеник при вас измежду вас самите. Тежко е за него вашето затруднение, загрижен е за вас, към вярващите, състрадателен и милосърден.» (9, 128)

„Ние не ти низпослахме Корана, за да страдаш» (20, 2)

„Не погубвай себе си от скръб по тях (о, Мухаммед), ако не повярват в това послание» (18, 6)

Кажи: «О, хора на Писанието, вие сте без опора, докато не спасите Тората и Инджила и низпосланото ви от вашия Създател. И у мнозина измежду им низпосланото на теб от твоя Аллах увеличава тяхното престъпване и неверие. И не скърби за неверниците!» (5, 68)

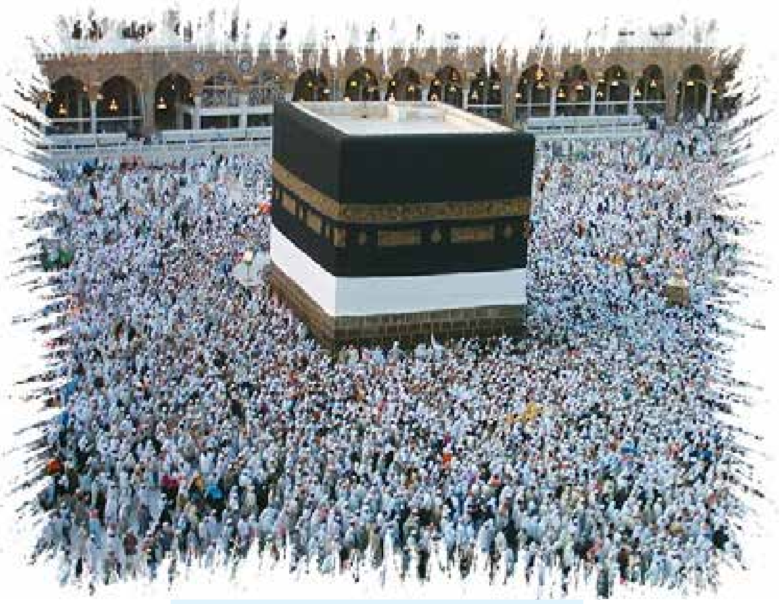

Ние знаем, че те наскърбява онова, което те казват: Но не теб вземат за лъжец, а всъщност угнетителите отричат знаменията на Аллах. И други пратеници преди теб бяха взимани за лъжци, но търпявй да ги обвинят в лъжа и да им причиняват страдания, докато дойдеше при тях Нашата подкрепа. Никой не може да подмени Словата на Аллах. И вече стигнаха до теб вести за пратениците. И ако за теб е тежко тяхното отвръщане, ако можеш да подириш проход в земята или стълба в небето, за да им донесеш знамение... И ако пожелаеше Аллах щеше да ги събере на правия път. И не бъди от невежите!» (Енам, 33-35)

Хз. Пейгамбера ни не пропуснал нито една възможност в старанието си да изпълни ролята си на вестител и да приложи своя план. Тъй като противниците му в Мекка и Медина знаели най-добрите му намерения, обгръщащи цялото човечество и старанието му в тази насока му предложили някои привлекателни неща. Но Карана го предупредил по отношение на начина как да постигне целта си и поставил последната точка.

„И се домогваха да те отклонят от онова, което ти разкрихме /о, Мухаммед/, за да измислиш за Нас друго и тогава щяха да те вземат за приятел. И ако не те бяхме Ние подкрепили, за малко щеше да склониш към тях. Тогава щяхме да те накараме двойно да вкусиш /мъчението на/ живота и двойно на смъртта. После не ще си намериш помощник срещу нас». (Исра, 73-75)

Същото нещо се повтаря и в мединенските айети.

„И се разединяваха една след друга след като при тях идваше знанието - от завист помежду им. И ако нямаше предишно Слово от твоя Създател за отсрочване до определено време, щеше да е отсъдено между тях.

А онези, на които бе оставено в наследство Писанието подир тях, с подозрение се съмнаваха в него. За това зови и правдив бъди, както ти бе повелено! И не следвай страстите им!» (Шура,14-15)

СУРА ФАТИХА

Зехра ЕРИШ

В името на Аллах, Всемилостивия, Милосърдния!

Хвала на Аллах - Господаря на световете.

Всемилостивия, Милосърдния,

Владетеля на Съдния ден!

Само на Теб служим и Теб за подкрепа зовем.

Насочи ни по правия път,

пътя на онези, които си дарил с благодат, а на онези, над които тегне гняв, нито заблуждаващите се!

Другите имена на сура Фатиха

Сура Фатиха има множество имена. Тъй като с нея започва четенето на Корана и кланянето на намаз, тя се нарича «Фатихатю-л китаб» (Сурата, която открива книгата) Тъй като започва с «хамд», е и сура Хамд. Но едно от най-важните й имена е «Умму-л Коран», т.е. майката, същината на Корана.

Аллах с Тората и Инджила не е низпослал подобни на сура Фатиха. Тя е «себу месани». (Тирмизи, Салят, 17)

В този свещен хадис е посочено още едно наименование на сура Фатиха: «Себ-у месани» - на многократно повтаряните айети. Както се вижда още в началото – сура Фатиха се състои от седем айета. Четенето на всеки от тях се възприема като севаб и се равнява на прочитането на една седма от Корана, а изчитането на всичките – като цялостно изчитане на Корана.

Сура Фатиха има и други наименования.

Достойнствата на сура Фатиха:

Има много свещени хадиси, които разкриват нейните достойнства. Тук ще се задоволим с привеждането само на едно от тях:

Ибн-и Аббас (р.а.) заявил: «Един ден Джебраил (а.с.), когато бил до Расулюллах (с.а.с.) се чул някакъв глас отгоре. Джебраил (а.с.) отправил поглед към небесата и казал:

„Това е някаква врата, която досега не е отваряна!“

Ибн-и Аббас допълнил:

„През тази отворена врата слязло едно меляике, дошло до Аллаховия Пратеник и казало:

„Известявам те с две сияния, които не са давани на нито един Пейгамбер преди тебе. Това са сура Фатиха и последните два айета от сура Бакара... Срещу всяка буква, която ще прочетеш от тях, непременно ще получиш повече отплата“.

Особености на сура Фатиха:

Сурата в мусхафа е на първо място, но по реда на низпосланието е пета. Тя е своеобразен увод и обобщение на Корани Керим. Не са известни неща, според които тя да е била низпослана.

Препоръчва се всеки вярващ, който я чете по време на намазите да я чете все едно, че разговаря със

своя Създател, с което цели да се доближи до Него.

Коментар към сура Фатиха:

Първите четири айета от сурата описват Аллах Теаля с основните Му особености. Останалите айети пък показват как рабът трябва да се моли на Създателя си и какви неща може да измоли от Него.

В името на Аллах, Вемилостивия, Милосърдния!

Хвала на Аллах - Господаря на световете.

Хамд: Означава пълна възхвала, чрез която се показва зрелостта на лицето, което я заслужава. Представката «елиф-лям» пред думата «хамд» е, за да се изразят всеобщите възхвали. Защото Прославеният Аллах Теаля е единственото Същество, Което заслужава всички видове възхвали. На Него принадлежат най-хубавите имена и най-възвишените качества.

Думата «хамд» е нещо по-различно от похвала и благодарност. Похвалата е общо понятие, което да се отнесе до всяко живо и неживо същество. Освен това тя може да се изрази преди и след някое добро дело. А възхвалата следва едва след добрината и не включва неживите същества. Някои форми на похвалата (като например да се похвали човека пред лицето му) са забранени. А възхвалата е повелена абсолютно винаги.

Докато благодарността изразява постигнатите блага, то възхвалата обхваща всички добрини и благодеяния, направени към него и другите.

Лиллях: това означава: «Само за Аллах, отнася се само до Аллах; единствено Негово право е». Следователно значението на израза «Елхамду-лиллях» е: «Възхвалата, която всички знаят с всичките й особености се отнася единствено и само до Аллах!»

Когато нашият Пейгамбер повелил: „Възхвалата принадлежи на Аллах Теаля“ тогава Аллах Теаля, от своя страна повелява: Моят раб се изрази правилно. Възхвалата принадлежи единствено на Мен».

ХЗ. АЛИ ПОВЕЛЯВА

Оставяйки на една страна събитията от ежедневието на света и коментарите за тях, по-долу ще приведем няколко мъдрости на Хз. Али смятан за стълб на науката:

Един от големите турски писатели Муаллим Наджи бе събрал в малък том, мъдростите, които бе подбрал и превел от Хз. Али.

o Ако искаш да облагородиш някой злосторник, то не спирай да му правиш добрини.

o Умението да скриваш бедствието и нещастията, когато те сполетят, е резултат от мъжеството ти.

o В настоящия момент хората, които ги смятаме за братя и приятели са лица, които се занимават с търсене и откриване на скритите недостатъци на останалите.

o Изплащането на дълга е от изискванията на религията ни.

o Честта на човека е по-скъпа от златото му.

o Ако искаш да сториш добрини на подчинените си, опитай се да ги просветиш.

o Факта, че човек не скрива богатството, което притежава, а го показва открито се смята за благодарност към Аллах заради дарените му богатства от Него.

o Стани рано и почни работата си, за да бъдеш щастлив.

o Животът ти ще е благополучен ако си свършил добри дела за този и за отвъдния свят.

o Изплащането на зекята увеличава благодатта на стоката.

o Недей да обезценяваш доброто, което си направил като го натякваш.

o Да бъдеш винаги засмян е знак на неизменна добрина.

o Ако умееш да бъдеш щастлив, можеш да си известиш победата.

o На този, който не умее да бъде уравновесен в пиенето и яденето, врагът му е коремът.

o Продай този свят за да спечелиш на отвъдния.

o Когато човек плаче с почит и любов към Аллах, то се увеличава мъдростта му.

o Човек страда поради езика си.

o Любовта на приятелите укрепва с уважението им.

o Добрините и красотите, които си изпуснал на младини, опитай сега да ги наваксаш на старини.

ДРУЖБАТА, КОЯТО УКРЕПВА СЕМЕЙСТВОТО

Проф. др-р
Исмаил Хаккъ
ЮНАЛ

Ето какво научаваме от един хадис, достигнал до нас посредством Енес б. Малик: «Аллаховият Пратеник имаше един съсед персиец. Един ден той сварил чорба специално за Расулюллах (с.а.с.) и го поканил на обяд, Хз. Пейгамбер посочил Хз. Аише, която седяла до него и пожелал тя също да присъства на обяда. Но човекът казал: „Не!“ Тогава Аллаховия Пратеник не приел поканата. Когато съседът му повторно дошъл да го покани, Хз. Пейгамбера (с.а.с.) отново посочил Хз. Аише. След като мъжът пак казал, че не може, тогава Аллаховият Пратеник не е отишъл на обяда. Когато мъжът дошъл трети път да покани Хз. Пейгамбера ни и когато той за трети път посочил Хз. Аише, тогаз мъжът приел и тя да дойде. Тогава Аллаховият Пратеник и Хз. Аише, станали и отишли в дома на човека». (Муслим, Ешрибе, 19)

Хз. Пейгамбера ни намерил за правилно да приеме покана, която била направена за него в присъствието на съпругата му. И за да не обиди съпругата си той направил знак, че не приема поканата сам да отиде докато не получил положително послание от съседа си.

Разкривайки този хадис Невеви обяснява, че Хз. Пейгамбера ни не приема поканата ако няма да отиде с Хз. Аише като допуска, че тя може да е нещо гладна. Или пък е преценил, че не отговаря на правилата на поведение и на законите на другарството. А факта, че съседа му не е канел Хз. Аише обяснява с възможността чорбата на съседа да е недостатъчна. (ел-Минхадж, 209)

Както става ясно от тези възможни варианти, най-близко до ума е вторият. Защото ако Хз. Аише е гладна, и ако задоволяването на глада й зависи от гостоприемството на съседа им, то това би означавало безсилие или принуда да зависят от него. Това обаче не може да се допусне нито за Хз. Пейгамбера ни, нито пък за любимата му съпруга. И тъй като съседът му не го кани защото Хз. Пейгамбера ни

е останал едва ли не на неговата чорба и вероятно не е приготвил чорба само за един човек, то тази му постъпка може да има други причини. Едната от тези причини може вероятно да е, че обича и възвеличава премного Аллаховия Пратеник и му отрежда първенствуваща роля. Освен тази естествена страна на нещата не трябва да се пренебрегва и факта, че в едно патриархално общество, където е било немислимо жената да бъде вредом със съпруга си, ще се разбере, защо именно съседът сметнал за правилно да покани само Хз. Пей-

гамбера ни.

Но тука несъмнено най-важното е реакцията на Пейгамбера ни. Той преценил че не е правилно да бъде поканен само той на една гощавка след като до него е съпругата му, за да не я обиди. И не пожелал да приеме поканата докато не получил положително послание от съседа си. Аллаховия Пратеник (с.а.с.), който дава пример с това свое отношение на всичките си последователи като с този си жест отправя следното послание към всички вярващи: Докато не съществува положение или длъжност, която изисква различното разглеждане на половете, не е правилно да се прави разлика между мъжете и жените и особено между съпруга и съпрузите.

Въпреки религията ни, която не признава никакви мерки за достойнство освен богобоязливостта, в традиционната ни култура не може да се отрече, че съществува едно признание на първенстващата роля на мъжете. Сред населението ни все още съществува поверие, че да се мине пред едно момченце се смята, че се пресича пътя му напред и нагоре. Но не трябва също така да се забравя, че подобни традиции след време могат да доведат определено чувство на господство и надмощие над жената в семейството. Според Корана: «Вярващите мъже и жени са длъжни един на друг. Те повеляват одобряването и възбраняват отреченото...» (Тевбе, 71) Така например, партньорите в семейството извън разделението на задълженията си съществуват не в рамките на йерархична зависимост на подчинение и господство, а на базата на взаимната обич и уважение. Защото именно Аллах Теаля повелява любов и милост между тях. (ер-Рум, 21) Йерархичното отношение поражда подчинение, което се опира на страха, което пък от своя страна води до недоверие и двуличие. Деца, родени в такива семейства пренасят онова, което са видели от родителите си в своите семейства.

Възможно е благодарение на мерките, които Аллах Теаля е поставил, някоя жена може да стои многократно по-високо от съпруга си. Очевидно е също така, че не зависи от пола дали даден човек ще бъде добър или проклет.

Свещения хадис, който се опитвам да коментирам ни разкрива, че било в семейния живот, било пък в обществения, мъжът и жената трябва да бъдат рамо до рамо. И независимо от това с какви намерения се прави, не е правилно жената да върви десет крачки подир мъжа си, да се свени да седне до мъжа си на софрата, а и мъжете, които си позволяват това са в грешка. Но за голямо съжаление схващането, че всичко се върти около мъжа, след време е направило всяка дейност и работа на жената да зависят от неговото благоволение и разрешение. Дори попадането в дженнета зависи от неговата воля. Въпреки волята на Аллах и Неговия Пратеник посещението на родителите ѝ зависело от позволението на мъжа ѝ. А поведението на тези неразумни мъже било обяснено уж с разпореждането на Хз. Пейгамбера ни. Ала такова едно разбиране противоречи не само на повелите на Корана и на сунната на Пейгамбера ни. В Корана се заявява, че мъжът и жената са равнопоставени. (ел-Бакара, 228) и повелява на мъжете: „И живейте с тях както подобава“ (ен-Ниса, 19) А Аллаховия Пратеник от своя страна допълва: «Най-добрите вярващи са онези, които постъпват добре със съпругите си». (Тирмизи, Рада, 11) Когато Всевишния Аллах обещава: „А който върши праведни дела, мъж или жена, и е вярващ, тези ще влязат в рая и не ще бъдат угнетени дори с браздица по костилка на фурма. (ен-Ниса, 124) не отрежда повече точки на мъжете. Защото възможно е по ценностите, които Аллах е поставил редица жени могат да изпреварват мъжете си. Също така не зависи от пола дали даден човек ще бъде добър или лош.

Мъжете, които възприемат жените си като обект на подчинение и слугинки, които са готови да изпълняват всяко тяхно хрумване, не трябва да забравят, че и те като всеки човек имат достойнство и самочувствие. Те не трябва да пестят от другарката си в живота и минималното уважение, което искат да им се окаже. Такава е и повелята и учението на Пейгамбера ни, който заявява: «Не може да е разумен мюсюлманин онзи, който не иска и за своя събрат това, което желае за себе си». (Бухари, Иман, 7) Разбирането и тактичността на Хз. Пейгамбера ни, който не приема да се отзове на поканата за обяд, на която не е поканена съпругата му е сериозно предупреждение, което ни напомня кои неща забравяме в семейния си живот.

ВАКЪФИТЕ КАТО МУХАММЕДОВО НАСТАВЛЕНИЕ

Алпер АХМЕД,
имам на джамията
в Кубрат

Укрепването на солидарността между хората, взаимопомощта и подкрепата между тях, споделянето на радостите и горчилките в дните и посяването на семената на обичта и уважението, взаимоотношенията между тях да бъдат поставени на високо ниво. Нашата религия, ислямът, придава особено голямо значение на тези взаимоотношения. Впрочем, първата задача на Расулюллах (с.а.с.) след Преселението е било да обяви за братя мухаджирите (преселници) и енсара. И за да бъде запазено това братство на всички са били запазени правата. Така е израснало поколението сахабии в обществото, което отреждало правото на Аллах. Една от най-изявените форми на тази роля на обществото се явяват учредяването на вакъфите.

Какво означава «вакъф»? Арабската дума «вакъф» произлиза от корена «ва-ка-фе», чието речниково значение е задържане, съхраняване. Формата за множествено число на думата «вакъф е «евкаф» и «вукуф». Думата «вакъф» като съществително име означава «дарена стока». А този, който дарява тази стока се нарича «вакиф». Ислямските учени са дали различни тълкувания на вакъфите. Имам Мергинани определя по следния начин вакъфа: «Това е имот, който всъщност е притежание на Аллах Теаля и е заделян и предназначен в полза на хората».

Първи образец на вакъфа е създал нашият любим Пейгамбер (с.а.с.). Расулюллах (с.а.с.) повелил да се заделят като вакъф по пътя на Аллах онези части от палмовите градини на Федек и Хайбер, които му се полагали по право. И отбраното общество на последователите му не се отказвали от този негов и са поддържали това наставление на Пейгамбера ни. Ибни Омер (р.а.) ни предава следното: «Хз.Омер след Хайбер придоби ниви като част от плячката. След като три дена поред сънува сън, в който му се повелява, че трябва да ги дари, той дойде при Расулюллах (с.а.с.) и го зарита: „Я Расулюллах, в Хайбер аз се сдобих с нива. Досега никога не съм имал такава ценна нива. Какво ще ми препоръчате да правя с тази нива?“ Тогава Расулюллах му повели:

„Ако желаеш задържи я и дари доходите от нея!“

Тогава Хз. Омер дари нивата и каза, че тя не може да се продаде, да се закупи, да се онаследи и да се подари». (Бухари, Шурут, 19)

Факта, че този прекрасен пример се е превърнал в поведение на асхаба узнаваме от Хз. Джабир (р.а.), който съобщава: «Аз не зная някои от мухаджирите и енсара, които са имали възможности и не са вложили имот във ва-

къф».

Такъв е бил Расулюллах (с.а.с.), такива са били асхаба, неговите приближени... Когато разтворим и се зачетем в страниците на историята, ще видим колко много хора са го последвали. Това са били хора, които като че ли са живяли за да даряват и да участват във вакъфи. А колко много хора, които не са имали тази възможност са отдали живота си в името и по пътя на Аллах. В този смисъл Мустафа Ислямоглу заявява следното: «Всеки се посветил на една вяра. Ти пък се посвети на дверите на Аллах!» Нека и ние да се посветим на Аллаховите двери, защото този, който не се е посветил, не може да посвети».

В един от своите свещени хадиси Расулюллах повелява следното: «Най-добрият сред хората е онзи, който им носи най-голяма полза».

Затова всеки вярващ трябва да търси начин и възможности да допринася най-голяма полза на хората. Известно е, че всяка благодарност идва от същата среда. Вярващият лекар трябва да привнася полза на бедните болни. Вярващият дърводелец да бъде от полза на бедните, на джамиите, на вакъфските имоти чрез своите умения... А бедните, които дори си нямат нищо, могат да допринасят полза на юммета чрез своите молитви. А заможните хора могат да оставят своите имоти във вакъфи в полза на хората.

Да допринасяш полза на хората, да им подадеш ръка е нещо свойствено на добродетелни хора. В едно от своите заявления Расулюллах (с.а.с.) повелява: «Когато човек почине, с него се прекратяват дейността му с изключение на три неща, а именно: Да оставиш след себе си садака-и джарие, полезен научен труд или достоен син, който ще се моли подир него» (Муслим) А какво означава «садака-и джарие»? Това е вечно течаща чешма от добрини. Това означава да оставиш след себе си дадено произведение, което ще е от полза за хората с оглед спечелването на Аллахавото благоволение. Това може да е някое училище, прокаран път, построен мост, учредена библиотека и всяко друго нещо сътворено в полза на хората. Според възгледите на повечето от ислямските учени под «садака-и джарие» трябва да се подразбират вакъфите. Ето това трябва да се подразбира под израза «и след нас работната ни тетрадка да остане отворена за нови дела». Ясен е пътя, който трябва да следваме. Ясни са нещата, които трябва да свършим. Щастливи са хората, които следват този озарен път.

Вакъфите представляват посвещения. Ако искаме да живеем в едно щастливо общество, би трябвало при никакви обстоятелства да не се отделяме от указанията изпратени ни от Аллах, а да ги изпълняваме буквално. Ако не сме в състояние да посвещаваме, то поне разумно да се възползваме от посветеното; да го поддържаме, да отремонтираме, да го опазим. В Корани керим Аллах Теаля повелява следното на Пейгамбера ни: «Ако обичате Аллах, последвайте ме!И Аллах ще ви обикне и ще опрости греховете ви. Аллах е прощаващ, милосърден», (Ал-и Имран, 31) Нека покажем нашата обич и привързаност към Расулюллах като заедно следваме указания от него път.

БЕДНИТЕ СА НАШИ ДВЕРИ КЪМ РАЯ

Билял ДЖОШКУН
Преподавател във Висшия ислямски институт

Поради богатствата, които притежават или материалните блага, които спечелват хората могат да бъдат разделени на три групи: Бедни, средни и богати.

В продължение на цялата човешка история не е имало нито едно общество, в което не е имало бедни. Казано с други думи, през цялата история на човечеството са наблюдавани хора, които принадлежат към тези три групи.

При това важното е не, че няма да има бедни и неимаци, а те да не бъдат отхвърлени от обществото. В една страна дълг на държавата и на второ място на обществото е да не зарязват бедните хора насаме със своето състояние. Държава чрез своите структури, които ще създава, а обществото чрез фондации и граждански сдружения трябва да сътворят в рамките си съответните формации и да подадат ръка на бедните и да потърсят начин за излекуване на недъзите им.

Сред народа ни има една стародавна и малко позабравена мъдрост: Едни ядат, други гледат; всички беди оттам започват». Тази мъдра мисъл по един ясен начин поставя пред нас важността на бедността от гледна точка на социалния ни живот.

Защото с изрази «едните ядат»се разкриват онези, които са задоволени от всяка гледна точка, а с израза «други гледат» се изказва всичко, което може да се случи ако необходимостите не бъдат задоволени. Ето защо израза «едните ядат» можем да разширим и като «едните се обличат модерно, возят се в луксозни возила и яхти, пътуват със специални самолети, забавляват се в луксозни хотели, живеят в луксозни апартаменти и вили, лете и зиме почиват в различни курорти. Едните живеят с една, флиртуват с друга. Други учат в най-добрите и реномирани училища, лекуват се в най-добрите болници. И когато всичко това се случва пред погледа на другия, който е гладен, гол и бос, без дом и безработен и болен, води до късмета...

Ако мислите, че би станало ако хората, които попадат в тези две групи живеят в една страна и в едно общество?

Възможно ли е хората в такова общество да заживеят сплотено като тухлите в един градеж? На този въпрос не може да се отговори утвърдително.

За това нека нададем ухо на нашата благородна вяра, която превръща разбирането «всичко за мене» в схващането «за нас». Всевишния Аллах повелява: «Не ще се сдобиете с праведност, додето не раздадете от онова, което обичате. А каквото и да раздадете, Аллах го знае». (Ал-и Имран, 92)

Нека сега да видим какво казва Расулюллах, който ни съветва каква трябва да бъде обществената солидарност и социалната сплотеност.

В един от своите свещени хадиси той повелява следното: «В своята обич едни към други, в своето състрадание и в защитата си хората приличат на едно тяло. Както когато някоя част на тялото се възпали и се разболее, така и останалите членове се разболяват, вдигат температура и причиняват безсъние. Така те споделят мъката на болна част

на организма» (Бухари, Едеб, 27) Следователно вярващите трябва да приемат и да споделят било материално или духовно проблемите със своите събратя мюсюлмани, с които живеят в дадено общество.

Следователно това е условието да бъдеш вярващ и да заживееш по мюсюлмански.

Животът ни тази свят е изпитание за нас. Както повелява и нашият Създател, ние всички сме сътворени с цел да вършим дела една от друга по-хубави. Разбира се, този свят няма да ни предложи всичко, което пожелаваме. Но всичко е дадено за човека. И бедни ще има, и заможни ще има, и добри и лоши ще има на света. Всеки е длъжен да постъпва по най-добрия начин в условията и възможностите, сред които се намира.

Естествено различни ще бъдат позициите на бедния и богатия, на жената и мъжа, на младия и възрастния човек, на градския и селския жител. Но всеки от тях има своята отговорност и свои задължения. Онова, което може да се явява задължение за единия, за другия може и да не бъде.

Така например, ислямът не изисква бедния човек да изплаща зекят или дарението садака. Същевременно обаче не може да остане безучастен, когато богатия вижда бедните, а остава безучастен.

Има един израз, който гласи, че само онзи който не е падал, той не знае. Нека Аллах да не ни подлага на такова изпитание но тази реалност я има на този свят. Когато се огледаме наоколо, ще видим, че край нас има десетки хора, изпаднали в бедност поради различни причини.

Или произхождат от бедни семейства и среди, или пък някога са били заможни, но поради някаква причина са обеднели. Може да са били богати, но в резултат на такива лоши увлечения като хазартните игри или по опиати да е обеднял. Възможно е да са били здрави, но вследствие на някоя болест да са загубили здравето си, поради някое нещастие да са обеднели. Възможно е някой мошеник да е отмъкнал стоката им или поради недостатъчното си образование не може да си намери работа или реализация и изпаднал в бедност.

Много е трудно да бъдеш човек в най-долния слой на обществото, да можеш да се възползваш едва от минималните възможности на обществото, трудно да доживяваш дните си особено пък да бъдеш беден гражданин на бедна страна. Непреодолимата трудност да просиш, и когато просиш да не можеш да изпросиш нещо, е ужасно трудно.

Известния немски поет и мислител Гьоте казва, че гладът и нямането водят дори най-умната риба до въдицата. А Виктор Юго допълва неговата мисъл като казва: «Гладът е такава врата, че когато се на ложи да преминеш през нея, колкото и голям да е човек се принуждава да се наведе колкото е ръста му». От друга страна Даниел Дефо заявява: «Гладът и бедността са такива трудни чувства, че когато ти се случат не признаваш нито приятел или роднина, нито човещина и правдини». Хз. Али от своя страна казва следното за бедността: «Богатството прави чужбината отечество; а бедността превръща родината в чужбина». Или докато не си сит, губи смисъл всичко, което обичаш. За сития филия хляб не означава нищо, но за гладния означава много нещо. Нима бедните хора не трябва да правят нещо дори само за да посрещаш основните си необходимости? Нима не трябва да се хващат за въдицата и да не се отказват от правдата ли? Ако речете да не вършат тези неща, дори да не доближат до тях, то тогава какво да правят бедните, за да могат да живеят и оцелят без да изпитват необходимост от нищо? И тъй като не бихме могли да кажем: «Умри!» и тъй като решително нямаме право да изричаме такива слова, тогава как да постъпят бедните хорица, за да посрещат нуждите си без да ощетяват и да враждуват с държавата и народа?

Всеизвестна и всепризната истина е, че всеки човек има право да живее достоен и свободен живот така както е предопределен от Аллах. Затова всеки човек, роден на този свят трябва да направи и та опита всичко, за да живее.

Ако всичко ви е наред, вие не бихте могли да влезете в положението на един бедняк болен от левкемия, който безнадеждно стои на болничната врата. Ако имате с какво да се храните утре, вие не можете да преживеете мъката на един баща, който изпитва трудността и безизходицата да не може да предложи нещо на децата си. Ако не сте беден, вие не бихте разбрали какво е да осъмнеш край студената печка и не бихте познали какво значи бос да крачите в снега със замръзнали от студа крака...

Аллах е сътворил човека много крехък. Той е единственото живо същество, което познава чувството обида. Ето защо трябва да бъдем много внимателни в отношенията си. За Хз. Хюсеин се твърди, че избирал нощите когато раздавал дарове, за да не го види някой.

Когато решите да направите някакво добро, трябва да бъдете особено внимателни. Преди всичко не чакайте бедният да дойде да ви се моли. От друга страна внимавайте с действията и постъпките си, за да не го поставите в неудобно положение. Тогава неусетно добрината, която се опитвате да вършите може да отиде на вятъра. Не забравяйте, че този пред вас е човек и истински бедните хора очакват вашата помощ, за да могат да сварят топла чорбица вкъщи!

„ДА НЕ СЕ ЗАБРАВЯ, ЗА ДА НЕ СЕ ПОВТАРЯ"

ТРИ СРЕЩИ С ТРИ ПОКОЛЕНИЯ 30 ГОДИНИ ПО-КЪСНО

Милена ДРАГНЕВА

През далечната 1985 г. в живота ми се случиха няколко съдбоносни събития, които влизат в графа „траен спомен с особени последствия". Купиха ми колело, научих се да чета, сдобихме се със собствено жилище. Случиха се съдбоносни събития и в България. През градове и села, през хора и съдби, мина една невидима бразда, която раздели настоящето на „преди" и „след" 1985 г. Историята затвори очи пред политиката, а истината смени няколко ризи в търсене на най-чистата. За кратко време рухнаха дълги приятелства. Недоверието, разделението, обидата и страхът нахлуха в живота на всички. А уж основната задача и цел на процеса наречен евфемистично възродителен беше нация - единна, сплотена и обединена.

Първа среща. Януари 1985 г. Селим.

Аз съм в предучилищна група, заедно с още 18 деца. Всички сме не братя, ами направо близнаци. Престилките и шортите ни са конфекция, с тази разлика че момченцата са в тъмно синьо, момиченцата в светло розово, пантофите ни са еднакви, дори панделките ни са в един цвят-бели. Всички заедно обичаме таратор и заедно мразим грис. Общо условие за приятелство е принципът „заедно", който децата инстинктивно прилагат помежду си, докато с годините не се намесят по-мъдри намерения. Между нас няма друга разлика. А да забравих ... имената. На някой те са по-различни. Това обаче не ни правеше впечатление до утрото на 21.01.1985 г.

9.00 ч. Закусваме в столовата на детската градина. Всеки говори с всеки, мляскаме филии с масло и мармалад, сърбаме липов чай с натрошени парченца сирене. Вратата се отваря, и почти хорово поздравяваме другарката Р., която стиска ръката на Селим във своята.

Механичното тракане на лъжички и шолички спира в мига, в който се разнася гласът й:

Деца моля за минута тишина. От днес Селим си има ново име-Свилен. Колко е хубаво новото му име, нали?

Никой от мляскащите с шипково сладко около устата не обръща внимание на тази новина. Лелята която ни обслужва, хваща за ръка момчето и го повежда на мястото му. То сяда до мен.

Моето прословутото детско любопитство бърза да разбере, какво става с приятелят ми по стол и по двор. Бяхме съседи с общо житейско минало и настояще. Живеехме в еднакво мизерни квартири, без баня и топла вода, на една улица, в една махала. Той имаше по-голяма сестра, кака Емине, която често ни прибираше от детската градина, обикновено последни.

Селим сигурно си бил много послушен, щом вече имаш две имена?

Условието да „бъдеш послушен", по онова време се приемаше като сигурен знак, че ще ти се изпълнят ако не три, то поне едно желание. Така ни учиха от малки. Отпечатък, който остана в съзнанието на поколения българи, а с времето се превърна в характероопределяща черта.

Селим мълчи, а аз продължавам да настоявам

Да знаеш името ти е същото като града, в който татко ходи с камиона.

Прошепвам в ухото му така че голямото откритие, което съм направила току що да не стане достояние на никой. Шепненето беше много актуално през цялата 1985 г. Хората изведнъж започнаха да говорят тихо в магазините, в пощата, на пазара, в автобуса и най-вече в телефонните кабини. Високо говореха само по трибуните, площадите и „по телевизора". Когато чух родителите ми да си шепнат, че „нещо става", осъзнах че наистина нещо става, но какво, гласовете бяха твърде тихи, за да разбера.

Баща ти пътува до Сливен, и той няма нищо общо със името Свилен, както и името Свилен няма нищо общо с мен.

В съзнанието ми остана едно тътнещо ехо „Сливен-Свилен, Свилен-Сливен ...." От къде шестгодишно момче можеше да измисли тази игра на думи?

През същата година на улицата, която всички наричахме „наш`та", и на която живееха през къща турско и българско семейство, постепенно спряха да излизат Аджа, Демир, близнаците

Месут и Метин и разбира се Селим. Не дойдоха и на рождения ми ден, въпреки че ми обещаха. През пролетта всички започнаха да носят бели табелки с имена. Попитах родителите си защо леля Фатме е станала Фани, а на ватенката на чичо Ибрям пише Иво. Мама сложи показалец на устата ми. В очите й имаше вина.

Селим никога повече не проговори на Свилен, а Свилен така и не успя да се сприятели с нас. Замина за Турция заедно със семейството си. 25 години по-късно се срещнахме на летището в Брюксел. Той за Холандия, аз за България. Припомни ми историята за Свилен и Сливен. Смяхме се както някога, когато всички бяхме еднакви.

Еднакво бедни.

Еднакво облечени.

Еднакво щастливи.

До зимата на 1985 г.

Втора среща: Септември 1985 г. Нева Сербезова – акушерка:

Бях на нощно дежурство в АГО /акошеро-генекологично отделение/. Времената бяха трудни. В колектива на болничните отделенията настъпи напрежение, което всеки се опитваше да не забелязва. Усмихвахме се, разговаряхме, но… никой не беше вече себе си. Дългите коридори на етажите, като че ли се превърнаха в разстояния между нас самите. А трябваше денонощно да работим заедно. От нас зависеше живота на новородените, които с нищо не бяха виновни за създалата се неприятна ситуация. През тази нощ асистирах за израждането на две близначета, почти 5 часа продължи. Старите хора казват „тежка бременност, тежко раждане”. Незнам колко пъти ми спира сърцето, докато изплакаха най-накрая в ръцете ми. На сутринта отивам при майката, нося двата памучни вързопа:

Хайде Афи, честито да са ти двама юнака!

Афизето ме гледа и мълчи. Знам за какво мисли … „за имената”. Сядам до нея, поемам дъх и смело казвам:

Слушай, не се кахъри за глупости, ще ти се вдигне кърмата. Тези деца трябва да ядат, без значение как се казват. Затова стани да хапнеш и после пробвай да кърмиш.

Оставих децата от двете й страни и излязох, преди младата първескиня да е усетила мъката ми. След 15 години практика, за мен нямаше значение какво дете ще „дръпна” на този свят. Всички бяха еднакви, невинни и беззащитни. После живота така ги променя, че като ги гледаш се чудиш каква майка ги е раждала, та са станали толкова лоши.

Докато събличах бялата престилка в края на дежурството, някой чукна на прозореца.

Сербезова, преди да си тръгнеш, мини през стаята на главната сестра.

В кабинета на Главната наредени „колегите с нови имена”, с мен заедно 25 души. Стоят прави, навели глави, без вина виновни, като пред съд. И до днес съм запомнила лицата и имената им. Д-р Сербезова, д-р Чакъров, д-р Чаушева, медицинските сестри Таня, Звезда, Фанито, Сема, акушерките Чолакова, Алтънкова, Инчето Топчиева, Бисерка, Алина Топалова, Фенито – лаборантката и няколко санитарки. Най-открая Ема Младенова – Есма, машинописката. Треперещите й пръсти държат два листа със синьо индиго между тях:

„Открито писмо от група здравни работници от Провадия с възстановени български имена.

Другари,

Ние - лекарите и медицинските сестри възстановили българските си имена, приемаме безрезервно декларацията на интелектуалците … Нашата родина е България, нашият произход, родова памет и историческа съдба са свързани с България…

Ние ще дадем ум и сърце за изграждането на развитото социалистическо общество … Ще възпитаваме нашите деца като достойни граждани на Родината.”

Не го помня целия текст. Че се подписах, подписах се. В тази България съм се родила, тя ми даде диплома, работа. Децата ми учеха тук. Но ние турците имаме една приказка „На сила хубост не става, но и да стане, не бива”. А тогава някой реши да направи малка хубост с много сила.

Прибрах се изтощена и унизена, мислех само за сън. Влизам в двора и гледам Петя, на чичо Ради момичето.

Како Незиф, да ти оставя малкия, ще отида до магазина за мляко.

Така бърза, че не чака да отговоря. Обърсвам сополивото му носле и го прибирам у дома.

Като тръгвахме за Турция, оставих ключа за къщата на Петя. И сега е у нея. Знам че има кой да ми полива цветята в градината…

Трета среща: Януари 1985 г. Руфат Бейтулов – начален учител.

На 21 януари 1985 г. тъкмо се прибирах от работа, когато срещнах на центъра кмета на

с. Черноок, Ибрахим Мюмюлев пребледнял като платно. През деня привикали всички кметове на турските села. „Свърши се бат Руфат, утре се започва. Прибирай се у вас по-бързо.” Два пъти съм получавал повиквателна от държавата. Веднъж за казармата и веднъж през 1985 г. Едно листче, още го пазя. „На 22. 01. 1985 г. в 5, 30 ч. явете се на Автогара – Провадия.” Няма дума, с която да опиша положението в къщи. Жената плачи, дъщерите плачат. Багаж стягаш ... незнаеш за къде, незнаеш за колко време. Незнаеш довиждане ли да кажеш, сбогом ли да си вземеш. Цяла нощ не мигнахме.

На другия ден по тъмно турската интелигенция от града тръгнахме за Варна. Лекари, учители, музиканти, фелдшери, художникът Йенал Бекир, Хасан часовникаря, всичко 17 мъже. Събраха ни в Млекозавода във Варна. В двора на отделни групи бяха дошли мъже от други общини. Получих позволение да отида до заводската будка, уж за бръснарско ножче. Жената тъкмо отваря. Казах че съм параджията:

Колежке за къде ще отиват тия?

Не знаеш ли? В Белене ги водят.

Трепнах. Една страшна мисъл ме блъсна към стената. Върнах се при другите, не смея нищо да кажа. През това време съобщили: „Който си чуе името да влиза”. Качихме се в три автобуса. Не помня някой да не си чу името. После дойдоха още два. Големи, нови, с бели калъфки на седалките. Затвориха вратите, две момчета с автомати минаха отзад, две седнаха до шофьора. До Девня стигнахме за 16-17 минути. От там се качиха още турци. Никой с никой не говори, мълчим. Само аз знам къде отиват тези 104-ма уплашени млади, стари, болни и здрави мъже. Цял ден път. Стигнахме до едно ловешко село Слатина, там ни настаниха във военна база „Венец”. Първите три дена беше много зле. Не ни даваха с никого да говорим. Не можем да се обадим, да пуснем писмо. Сутрин ни вдигат и ни строяват на плаца при минус 15-16 градуса. Държат ни час, два, три. Без обяснение. Голяма зима беше. На третия ден полковника ни събра: „Телефонни кабели ще прекарвате, копайте ями.” Изчистихме снега и почнахме да удряме с лопати, кирки. До 17.00 ч. вечерта 50 см. не можахме да изкопаем. Земята беше скована от студ. Ние гладни, без вода, измръзнали.

Един месец след официалното преименуване дойде и нашият ред. На 22.02. докараха музика, сервираха хубав обяд в столовата. И тогава видях мъжете как плачат. Никой не отиде да седне да яде хляб. Взехме по едно име и излязохме. Кой където намери, по ъгли, по кьошета, там плачеше. Един млад черноок офицер и се развика: „Хората плачат, вий с музика сте дошли, веднага напуснете!”

На 18 май ни върнаха обратно по домовете.

Години наред всичко минава през главата ми, като на филм. Сцени, лица, имена. Защо беше необходимо всичко това? За един-два месеца искаха да променят нещо, което векове наред е било така. Знаете ли, аз почнах да говоря на български език след трето отделение. До тогава в родното ми село /с. Белоградец/, българчета, турчета и татарчета говореха само на турски език. На Байрам всички заедно ходехме, на Сурваки аз ходех с българчетата да сурвакам. Селото беше много сплотено. Като дойде Великден, българките викаха на майка ми: „Айде вторник на вас ще правим козунаци, сетне на нас да остане време.” Като дойде Байрама, туркините точеха първо за тях баклави, после за нас. И така живеехме. Заедно жънем, заедно вършеем и заедно сеем.

Аз евалла се гордея, че съм роден в България. Много са направили за мен като български турчин, обаче всеки какъвто се чувства, такъв да си умре. Дали ще бъде комунист, дали ще бъде националист, по-важно е да е истински човек. Да пази човешките норми.

Изводът след 30 години.

Когато се ровим в архивните документи и публикации от този период, не може да не забележим изключително дръзката и прекалено крайна политика, която упражнява държавата, за да манипулира общественото мнение, и за да оправдае действията си през периода 1984-1985 г. Унизително е да убедиш човек, че не принадлежи към етноса и религията, към която се определя баща му, дядо му, прадядо му. Не може да се оправдае и насилствената смяна на името, с което всеки се ражда. Затова в подобни ситуации човек търси подкрепа и сигурност в комшията или в колегата си. Обикновените хора, които са най-потърпевши в този период, не винаги могат да разберат великите идеи на междудържавните отношения. Те могат единствено да вярват на Бога, но и на приятеля си, без значение от етноса и религията към която принадлежи.

ВИСШИЯТ МЮСЮЛМАНСКИ СЪВЕТ ПРОВЕДЕ ПОСЛЕДНОТО СИ ЗАСЕДАНИЕ ЗА 2014

Колективният орган на Мюсюлманското изповедание в България – Висшия мюсюлмански съвет редовно разглежда въпроси и излиза с решения относно определяне на главните насоки дейността на Мюсюлманското изповедание. Последното заседание на съвета за 2014 г. се проведе в сградата на училището „Нювваб” в гр. Шумен на 27 декември.

Заседанието бе открито от временно изпълняващия длъжността председател на ВМС Ведат С. Ахмед, който благодари на присъстващите членове и изрази благопожелания за предстоящата 2015 г. След което районният мюфтия на Пловдив Ерсин Ахмед прочете айети от Свещения Коран.

В дневният ред на заседанието на ВМС, което е последно за годината, бяха заложени доста въпроси за разглеждане.

В една от точките главният мюфтия д-р Мустафа Хаджи представи доклад за посещенията си извън страната, в който на практика представи политиката и очакванията на изповеданието от външните връзки, които се активизират с всеки изминат ден. Посещенията обхващат съседните балкански страни начело с Турция, Европа и арабския свят.

Друга точка от дневния ред представляваше изслушване и приемане на доклада за дейността на Главно мюфтийство, представен от главния секретар Ахмед Ахмедов. Обстойният доклад, състоящ се 40 страници, нагледно илюстрира дейността на Главно мюфтийство през 2014 г. като действащо и разширяващо своя портфейл от дейности, развиващо и институционализиращо се учреждение. Впечатляващи бяха цифрите от статистическите данни за социалната, обучителната и строителната дейност на Главно мюфтийство. Голям е успехът и в сферата на стопанисването на вакъфските имоти, което от ден на ден става по-прозрачно чрез Комисията за вакъфите и дейността на районните мюфтийства и мюсюлманските настоятелства за провеждане на търгове за отдаване под наем на вакъфски имоти.

Едно от най-важните теми на заседанието бе приемането на план за дейността на Мюсюлманското изповедание за 2015 г. В такъв широк и планиран формат дейността на изповеданието за първи път е разгледан и това дава надежди за по-добро развитие на изповеданието. Планът, който е изготвен от съответните отдели на Главно мюфтийство и районните мюфтийства, се базира на потребностите на обществото, но най-важното - той е реално изпълним.

Също така Висшият мюсюлмански съвет прие решение за урегулиране и стандартизиране на възнагражденията на имамите, които са пенсионери. Този въпрос, който дълго време не е разглеждан, намери своето решение в рамките на прилаганата от една година точкова система за оценяване на ценза и дейността на имамите.

Бюджетът на изповеданието също е приет на това заседание. Радостен е момента, че с новоприетия бюджет социалните и образователните дейности получиха допълнителен тласък. Това стана възможно с оказаното доверие и подкрепа от мюсюлманското население за фондовете „Сираци” и „Ислямско образование”.

НЕ ЗАБРАВЯЙТЕ ДА ПОИСКАТЕ ПОДАРЪКА СИ ЗА ЕДНОГОДИШЕН АБОНАМЕНТ ОТ РАЙОННИТЕ МЮФТИИ